

Innst. S. nr. 116

(2004-2005)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

St.prp. nr. 75 (2003-2004)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om supple- ring av Verneplan for vassdrag

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Olje- og energidepartementet legger i proposisjonen fram forslag om suppleringsplan for vassdrag. Det vises til Stortingets behandling av St.meld. nr. 37 (2000-2001) og Innst. S. nr. 263 (2000-2001), hvor det ble forutsatt at verneplanssuppleringen skulle samordnes med en omlegging av Samlet plan for vassdrag og andre runde av nasjonale laksevassdrag. Det vises også til at Stortinget allerede i 1960 tok opp spørsmålet om å utarbeide en landsplan for vern av vassdrag mot kraftutbygging, med bakgrunn i å få en samlet vurdering av antall vassdrag som var helt eller delvis uberørt av kraftutbygging.

Opplysninger om de samme verneverdier og brukerinteresser ligger til grunn for vurderingen nå som i de foregående verneplanene, men strukturen i inndelingen er omarbeidet og det er gjennomført systematiske utredninger av samiske interesser.

Verneplan for vassdrag er vedtatt i fire etapper, med Verneplan I som ble vedtatt av Stortinget i 1973, Verneplan II ble vedtatt i 1980 og Verneplan III i 1986. Ved Stortingets behandling av Verneplan IV i 1993, jf. St.prp. nr. 118 (1991-1992) og Innst. S. nr. 116 (1992-1993), ble det fastslått at mer enn 30 års arbeid med verneplanen for vassdrag var avsluttet. Ved behandlingen av Verneplan I-IV for vassdrag er 341 vassdrag varig vernet mot kraftutbygging. Kraftpotensialet i disse vassdragene er på om lag 36,5 TWh.

Forslag til suppleringsplan for vassdrag

Vassdragene som er vurdert i forbindelse med suppleringsplan for verneplanen, har et samlet utbyggingspotensial på ca. 10 TWh. Objektene berører Samlet plan

kategori I med ca. 5,7 TWh, og kategori II med ca. 4,3 TWh. - Regjeringens forslag innebærer vern av vassdrag med et utbyggingspotensial på ca. 7,3 TWh/år.

For en del vassdrag har det vært gjennomført konsekvensbehandling som har medført at realisering av utbyggingsprosjektene ikke er aktuelt. Det har ofte vært mindre omfattende planer som har vært konsekvenssøkt enn hva som er oppgitt i vassdragenes utbyggingspotensial. Dette framgår i omtalen av det enkelte vassdrag.

Der det er vassdrag med prosjekteralternativer både i Samlet plan kategori I og II, er dette oppgitt. Det er i proposisjonen gitt en beskrivelse av alle kjente utbyggingsalternativer i de ulike vassdragene.

Departementet legger til grunn at suppleringsplanen innebærer en begrenset utvidelse i forhold til tidligere vernevedtak. Fortsatt vannkraftutbygging skal kunne gjennomføres innenfor forsvarlige miljømessige rammer, og det er derfor ikke aktuelt å verne alle gjenværende vassdrag med utbyggingspotensial. Dette ville også innebære at den omleggingen av Samlet plan Stortinget har forutsatt, ikke var aktuell.

81 vassdrag eller objekter har vært vurdert under denne suppleringsplanen. For noen objekter dreier det seg om en justering av omfanget av vernet. Departementet foreslår i proposisjonen vern av 48 vassdrag, fem av disse foreslås ikke vernet i sin helhet. I tillegg foreslås to vassdrag vernet etter naturvernloven gjennom en justering av grensene for Saltfjellet nasjonalpark. For tre vassdrag mener departementet at verneverdiene og hensynet til urørthet blir tilstrekkelig ivarettatt gjennom vern etter naturvernloven.

Det tilrås også vern av to vassdrag som ble tatt ut i forbindelse med konsekvensbehandlingen av Sauda-utbyggingen - Vaulo m/langfossen, Saltåna og Åbø-dalsvassdraget foreslås tatt inn i verneplanen. Vaulo m/Langfossen og Saltåna regnes her som ett vassdrag.

Gjennom Stortingets behandling av Verneplan I-IV for vassdrag er 341 vassdrag vernet mot kraftutbygging. Kraftpotensialet i disse vassdragene er om lag

36,5 TWh. Med Regjeringens forslag til supplering av Verneplan for vassdrag vil nye 50 vassdrag med et kraftpotensial på ca. 7,0 TWh/år vernes mot kraftut-

bygging. I tillegg tilrås et kraftpotensial på ca. 390 GWh/år vernet gjennom justering av grensene for Saltfjellet nasjonalpark.

Tabell: Objektene som er vurdert i verneplanssuppleringen med Regjeringens forslag

Objekt	Fylke	Vassdrag	Areal (km ²)	GWh*	Regjeringens forslag
002/29	Hedmark	Imsa	502	191	Vern
002/30		Sølva	283	168	Vern ov. samløp med Finnbudalsbekken
002/31		Tunna	339	147	Vern av Magnilla og Lona
002/3	Oppland	Vismunda	203		Ikke vern
002/13		Tora	282	407	Vern
002/32		Glitra	60	270 ¹⁾	Vern
002/33		Mosagrovi	8		Ikke vern
002/34		Måråi	79	1)	Vern
002/35		Åfåtgrovi	5	1)	Vern
002/14		Jora	496	382	Vern
012/23		Vinda	292	114	Ikke vern
012/1	Buskerud	Nedalselva	64	20	Vern
015/9		Dagali (Godfarfoss)		82	Ikke vern
015/10	Vestfold	Dalelva	93	39	Vern
016/8	Telemark	Kåla	45	183 ²⁾	Vern
016/9		Rauda	148	25	Vern
016/11		Digeråi	64	2)	Vern
016/16		Skoevassdraget	145		Ikke vern
020/3	Aust-Agder	Tovdalsvassdraget ovenfor Herefossfjorden	651	189	Vern
022/2	Vest-Agder	Høyeåna	101	16	Ikke vern
022/5		Kosåna	220	103	Vern
025/1		Litleåna	230	131	Vern
026/1	Rogaland	Sokndalsvassdraget unntatt Barstadgreina	199	31	Ikke vern
027/2		Bjerkreimsvassdraget	711	660	Vern
045/2	Hordaland	Guddalselva	36	32	Ikke vern ¹⁰⁾
047/2		Alsåkerelvi	21		Ikke vern
059/1		Rylandselva	25		Vern
060/1		Loneelvi	57	8	Vern
062/2		Øvstedalsvassdraget	75	97	Vern
063/1		Hesjedalsvassdraget	37	80	Vern
071/2	Sogn og Fjordane	Nærøydalselvi	291	220	Vern
073/1		Erdalselvi	80	313 ³⁾	Vern av øvre del
074/2		Indre Offerdalselvi	61	102	Ikke vern
074/3		Ytre Offerdalselvi	42	4)	Ikke vern
082/4		Sørebøelva i Guddalsvassdraget	24	55	Vern
084/1		Nausta	278	491	Vern
086/2		Gjengedalsvassdraget	171	226	Ikke vern ¹⁰⁾
086/3		Storelva (Skjerdalen)	30	121	Vern
097/3	Møre og Romsdal	Velledalselva	92	10	Ikke vern
103/1		Måna	109	101	Vern
103/4		Skorgeelva	43	61	Ikke vern
107/2		Farstadelva	25		Ikke vern
121/1	Sør-Trøndelag	Svorka	304	119	Vern
123/3		Garbergselva	158	73	Ikke vern ¹⁰⁾

Objekt	Fylke	Vassdrag	Areal (km ²)	GWh*	Regjeringens forslag
123/5		Hena	93	156	Vern
123/2		Homla	157	39	Vern
133/1		Nordelva	214	175	Vern
136/2		Håvikvassdraget	15		Ikke vern
127/2	Nord-Trøndelag	Verdalsvassdraget	1470	680	Vern
128/2		Jørstaelva	269		Vern
139/7		Nesåa	273	189	Vern
141/1		Kvistaelva	41		Vern
142/1		Kongsmoelva m/Nordfolda	120	41/59 ⁵⁾	Vern
144/2	Nordland	Urdvollelva	63	19	Vern
145/3		Eidevassdraget	105	22	Ikke vern
151/2		Vefsna	3562	1791	Ikke vern
156/2		Glomdalselva	214	478	Vern
156/3		Tespa	143	390	Vern etter NL ⁷⁾
156/4		Bjøllåga	375	6)	Vern etter NL ⁷⁾
159/3		Storelva	53	17	Ikke vern
159/4		Indre Stelåga	15	70	Ikke vern
159/5		Ytre Stelåga	7	8)	Ikke vern
159/6		Nattmoråga	6	13	Ikke vern
161/1		Beiarelva	329	138/224 ⁹⁾	Vern av Store Gjeddåga, Tollåga og Tverråga
162/2		Lakselva (Misvær)	158	55	Vern unntatt Rognlielva
166/1		Laksåga (Rago)	10		Vern
171/1		Forsaelva	31	6	Vern
175/2		Østervikelva	95	31	Vern
177/4		Sneiselva	30	40	Vern
185/3		Nykvågvassdraget	10		Vern
197/2	Troms	Straumselva	44		Vern
211/3	Finmark	Sør-Tverrfjordvassdraget	31		Vern
213/2		Skillefjordelva	94	90	Vern
220/3		Neselva	67	41	Ikke vern
220/4		Vesterelva	36		Ikke vern
220/5		Austerelva	40		Ikke vern

* Kraftpotensialet er oppgitt i samsvar med statistikken over nyttbar vannkraft.

1) Kraftpotensialet for Glitra, Måråi og Åfåtgrovi er oppgitt samlet under Glitra. Kraftpotensialet for de enkelte vassdragene alene er ikke kartlagt.

2) Kraftpotensialet for Kåla og Digeråi er oppgitt samlet under Kåla.

3) Kraftpotensialet for Erdalselvi er det totale utbyggingspotensialet for vassdraget.

4) Kraftpotensialet for Indre Offerdalselvi og Ytre Offerdalselvi er oppgitt samlet under Indre Offerdalselvi

5) Kraftpotensialet i Kongsmoelva er 41 GWh, mens Nordfolda og Kvernelva har et utbyggingspotensial på 59 GWh.

6) Kraftpotensialet for Tespa og Bjøllåga er oppgitt samlet under Tespa.

7) Tespa og Bjøllåga anbefales vernet etter naturvernloven gjennom justering av grensene for Saltfjellet nasjonalpark.

8) Kraftpotensialet for Indre Stelåga og Ytre Stelåga er oppgitt samlet under Indre Stelåga.

9) Utbyggingspotensialet i Store Gjeddåga, Tollåga og Tverråga er 138 GWh. Restpotensialet i Beiervassdraget er 224 GWh.

10) For vassdragene Guddalselva, Gjengedalsvassdraget og Garbergselva mener Olje- og energidepartementet at vern etter naturvernloven vil kunne ivareta verneverdiene og hensynet til urørthet.

Tabell: Vassdrag som ble tatt ut av Sauda-utbyggingen

Fylke	Vassdrag	Areal (km ²)	GWh*	Regjeringens forslag
Rogaland	Åbødalsvassdraget	81,9	200	Vern
Hordaland	Vaulo m/Langfossen og Saltåna m/Langfossen og Saltåna	36,4	1)	Vern

* Kraftpotensialet er oppgitt i samsvar med statistikken over nyttbar vannkraft.

1) Kraftpotensialet for Åbødalsvassdraget, Vaulo og Saltåna er oppgitt samlet under Åbødalsvassdraget.

Nærmere om utvelgelsen av vassdrag for vurdering

Ved utvelgelse av vassdrag for vurdering ved supplerings av Verneplan for vassdrag er følgende lagt til grunn:

Saltfjell-/Svartisenområdet

I St.meld. nr. 37 (2000-2001) Om vasskrafta og kraftbalansen stopper regjeringen utbyggingen av tre vannkraftprosjekter i Saltfjell-/Svartisenområdet: Beiarnutbyggingen, Bjellåga og Melfjord. I arbeidet med supplerings av verneplanen vil vern av de vassdragene som inngikk i utbyggingsplanene, bli vurdert.

Samlet plan for vassdrag

Regjeringen forutsetter at supplerings av verneplanen skal samordnes med en omlegging av Samlet plan for vassdrag. Samtidig med supplerings av verneplanen, anser Regjeringen det nødvendig med en vesentlig omlegging av Samlet plan.

Verneplanen for vassdrag skal suppleres med de vassdragene fra Samlet plan der ulempene og de negative konsekvensene er størst, og Regjeringen mener derfor det er behov for en gjennomgang av vassdrag i Samlet plan for å fastslå hvilke som skal vurderes nærmere for supplerings av verneplanen.

Nasjonale laksevassdrag

I forbindelse med supplerings av verneplanen og omleggingen av Samlet plan, skal en også vurdere vassdrag som skal inngå i 2. pulje av Nasjonale laksevassdrag.

Andre vassdrag

Det kan være aktuelt å supplere verneplanen også med andre vassdrag. Også for denne gruppen foreslås det at utvelgelsen av vassdrag som skal vurderes, skal skje etter nærmere fastsatte kriterier.

Vurdering for vern

Sommeren 2001 åpnet Olje- og energidepartementet for forslag til vassdrag for vurdering for vern, og det kom inn nærmere 350 forslag til vassdrag eller objekter for ca. 70 instanser.

En styringsgruppe med representanter fra Direktoratet for naturforvaltning og fra NVE valgte ut 81 vassdrag/objekter for vurdering av vern, hvorav det for 5 objekter er tidligere vernede vassdrag hvor vernegrensene vurderes justert. For det enkelte vassdrag er det lagt vekt på en helhetlig vurdering av verneverdier og brukerinteresser. Det er primært lagt samlet vekt på verdivurderingene av de ulike fagområdene og brukerinteressene og på hvorvidt vassdragene er hydrologisk intakt, og det er tatt hensyn til hvor stor andel av nedbørfeltene som er inngrepsfrie.

Styringsgruppen anbefaler at 64 av de 81 vassdragene vernes. For 8 vassdrag er anbefalingen ikke vern, og for 4 vassdrag konkluderes det ikke. Vernegrensene anbefales justert for de 5 objektene hvor det var aktuelt. Styringsgruppens forslag innebærer at et utbyggingspotensial på ca. 9,4 TWh vernes.

NVE legger til grunn at supplerings av verneplanen innebærer en begrenset utvidelse i forhold til tidligere vernevedtak, det er satt av begrenset tid til arbeidet og supplerings skal fange opp vassdrag med vesentlige miljøverdier med utgangspunkt i Samlet plan.

NVE anbefaler vern av 38 vassdrag. Ytterligere 2 vassdrag foreslås vernet etter naturvernloven gjennom en justering av grensene for Saltfjellet nasjonalpark. For 6 vassdrag mener NVE hensynet til verneverdier og urørthet i tilstrekkelig grad ivaretas gjennom eksisterende eller planlagte verneområder etter naturvernloven. For 30 anbefales ikke vern, mens en justering av vernegrensene anbefales for 4 av 5 vassdrag. NVEs forslag innebærer at et utbyggingspotensial på ca. 6 TWh vernes.

NVEs innstilling følger proposisjonen som uttrykt vedlegg. Styringsgruppens og NVEs vurderinger og forslag, samt høringsuttalelsene til NVEs innstilling, er i proposisjonen gjengitt i omtalen av de enkelte vassdragene.

Forholdet til Samlet plan

Samlet plan og Verneplan for vassdrag har lagt rammen for hvilke vannkraftprosjekter som kan konsekjonsbehandles. Samlet plan for vassdrag er en nasjonal plan hvor gjenstående utbyggingsprosjekter er plassert i kategorier, basert på prosjektenes miljøkonflikter og økonomi. For at et vannkraftprosjekt skal kunne konsekjonsbehandles, må det i utgangspunktet være plassert i kategori I i Samlet plan eller være unntatt fra Samlet plan. Prosjekter plassert i kategori II må utstå inntil videre, eller de kan omarbeides slik at de oppfyller kriteriene for å bli plassert i kategori I. Vannkraftprosjekter med installert effekt opp til 1 MW, eller med en årsproduksjon på inntil 5 GWh, er ikke omfattet av kravet om behandling i Samlet plan.

Departementet viser til at Samlet plan ikke lenger fungerer tilfredsstillende. Det er satt i gang arbeid med å legge om planen, som vil innebære at den nåværende sortering og kategoriinndeling av vannkraftprosjekter erstattes med en sortering av vassdrag og vassdragsområder. Supplerings av verneplanen skulle opprinnelig samordnes med omleggingen av Samlet plan, men denne er noe utsatt pga. innføringen av EUs rammedirektiv for vann. Det tas sikte på å legge frem et forslag til omlegging av Samlet plan i 2006.

Vannkraftprosjekter med installert effekt opp til 1 MW, eller med en årsproduksjon på inntil 5 GWh, er ikke omfattet av kravet om Samlet planbehandling. Siden det nå ikke blir noen felles fremleggelse av supplerings av verneplanen og omleggingen av Samlet plan, foreslår Regjeringen at grensen for prosjekter som skal behandles i Samlet plan, heves fra 1 MW til 10 MW installert effekt eller en årsproduksjon på inntil 50 GWh. Endringen vil omfatte både tradisjonelle småkraftverk som behandles etter vannressursloven, samt reguleringer og overføringer som trenger tillatelse etter vassdragsreguleringsloven. En heving av grensen til 10 MW/50 GWh vil redusere virkeområdet til Samlet plan og gjøre det pågående omleggingsarbeidet med

Samlet plan enklere, saksbehandlingen knyttet til små vannkraftverk vil bli forenklet.

Forholdet til andre runde av nasjonale lakse-vassdrag

Ved behandlingen av St.prp. nr. 79 (2001-2002) Om opprettelse av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder, ble det opprettet 37 nasjonale laksevassdrag og 21 nasjonale laksefjorder, jf. Innst. S. nr. 134 (2001-2002). Det ble samtidig lagt til grunn at ordningen skal suppleres og totalt omfatte om lag 50 vassdrag. Av de vedtatte nasjonale laksevassdragene inngår de fleste i Verneplan for vassdrag. Det ble lagt til grunn at et forslag til supplerings og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag skulle fremmes samtidig med forslagene om supplerings av Verneplan for vassdrag og omleggingen av Samlet plan. I ettertid har dette imidlertid vist seg vanskelig.

Som ledd i arbeidet med å ferdigstille ordningen med nasjonale laksevassdrag og laksefjorder har DN utredet 27 vassdrag og 19 fjordområder som skal vurderes i det videre arbeidet.

Ni av vassdragene i DN's utredning er også aktuelle i forbindelse med supplerings av Verneplan for vassdrag: Bjerkreimsvassdraget, Nærøydalselvi, Nausta, Beiarelva, Vefsna, Tovdalselva, Verdalselva, Orkla og Namsen. Seks av disse vassdragene er vurdert i sin helhet i forbindelse med supplerings av verneplanen (Bjerkreimsvassdraget, Nærøydalselvi, Nausta, Verdalselva, Beiarelva og Vefsna). Tovdalselva er i forbindelse med verneplanssupplerings bare vurdert vernet ovenfor Herefossfjorden. Orkla og Namsen er også blant vassdragene som vurderes i forbindelse med andre runde av nasjonale laksevassdrag. Disse to vassdragene er ikke vurdert i sin helhet i forbindelse med verneplanssupplerings, men sidevassdragene Svorka (Orkla) og Nesåa (Namsen) er vurdert.

Formålet med opprettelsen av nasjonale laksevassdrag er at disse skal gis en særskilt beskyttelse. I de nasjonale laksevassdragene vil det ikke være adgang til å sette i verk tiltak eller aktiviteter som kan skade villaksen, og virkningene av det planlagte tiltaket er det som er avgjørende. Det er ikke et generelt forbud mot å gi konsesjoner til kraftutbygging i nasjonale laksevassdrag, men hensynet til villaksen vil være avgjørende i konsesjonsvurderings.

Verneplanenes rettslige status

Verneplan for vassdrag pålegger ikke private noen rettigheter eller plikter direkte, men vernevedtaket fungerer imidlertid som en bindende instruks overfor Regjeringen. Lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) inneholder regler for tiltak i vassdragene, og nye tiltak kan tillates bare dersom hensynet til verneverdiene ikke taler imot. Vassdragsvernet må følges opp av bindende planer etter plan- og bygningsloven, og etter bestemmelser i naturvernloven, som gir hjemmel for å sikre særlig viktige områder i vernede vassdrag.

De nye bestemmelsene i vannressursloven innebærer i praksis ingen vesentlig endring i forvaltningen av vernede vassdrag, men hjemler en allerede etablert praksis om at tiltak i vernede vassdrag skal vurderes mer restriktivt enn i andre vassdrag.

Forholdet til vannkraftutbygging

Den primære betydningen av et vernevedtak er at det ikke er adgang til å gi konsesjoner til kraftutbygging i vernede vassdrag. Kun nye utbygginger som ikke utløser konsesjonsplikt, er tillatt i vernede vassdrag.

Ifølge vannressursloven skal det legges vesentlig vekt på verneverdiene også når det gjelder andre tiltak i vassdraget. Videre følger det av Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag at kommunene skal legge vekt på vernevedtaket i sin planlegging etter plan- og bygningsloven.

Dersom et planlagt kraftverk vil belaste den alminnelige lavvannføringen, er tiltakene ifølge vannressurslovens § 10 konsesjonspliktig. Utover denne bestemmelsen følger ikke konsesjonsplikten automatisk av en bestemt belastning av middelvannføringen i vassdraget - verken i vassdrag som ikke er vernet mot kraftutbygging eller i vernede vassdrag. I den generelle konsesjonspliktbestemmelsen i vannressursloven § 8 er det tiltakets virkninger på allmenne interesser i vassdraget som er avgjørende for om konsesjonsplikten inntreffer. Når vassdraget er vernet skal det tas spesielt hensyn til verneinteressene i konsesjonsplikt-vurderings. Det innebærer at konsesjonsplikt-vurderings blir strengere i vernede vassdrag.

Det kan gis konsesjon til opprusting av eksisterende kraftverk også i vernede vassdrag, og det kan gis tillatelse til mindre utvidelse i form av begrenset heving av overvann/senkning av undervann og økning av slukevne. Det er imidlertid en forutsetning at hensynet til den samlede virkningen på verneverdiene i vassdraget ikke taler imot.

Forholdet til mikro- og minikraftverk

Både Styringsgruppen og NVE foreslår å åpne for konsesjonsbehandling av mikro- og minikraftverk (dvs. kraftverk med installert effekt opp til 1 MW) i vernede vassdrag. Mikro- og minikraftverk har som oftest små konsekvenser for miljøet, og det vises til at vassdragsvernet ikke skal være til hinder for utbygging av småskala vannkraft.

Vannressursloven har ingen bestemmelser som knytter seg til størrelsen på kraftverket slik som i betegnelsene mikro-, mini- og småkraftverk. NVE har vurdert om grensen for hva som kan konsesjonsbehandles bør settes ved 5 MW, som er sammenfallende med de utbyggingssaker NVE er konsesjonsmyndighet for, eller om det alternativt kan åpnes for å gjøres unntak for visse typer prosjekter. NVE anbefaler at det åpnes for at mikro- og minikraftverk kan konsesjonsbehandles.

Olje- og energidepartementet viser til at en konsesjonsbehandling av mikro- og minikraftverk vil gi et bedre grunnlag for å vurdere miljøvirkningene av inn-

grepet og om verneverdiene blir påvirket, fordi tiltaket da blir underlagt en mer omfattende behandling enn ved en vurdering av om konsesjonsplikt foreligger. I tillegg vil det kunne settes vilkår som ivaretar hensynene til verneverdiene. Olje- og energidepartementet tilrår at det åpnes for konsesjonsbehandling av mikro- og minikraftverk i vernede vassdrag. En forutsetning for å gi konsesjon vil være at verneverdiene ikke svekkes.

Forholdet til andre tiltak i vassdragene

Vassdragsvernet er hjemlet i lov ved vannressursloven, som inneholder særregler for tiltak i vernede vassdrag (§ 35). Nye tiltak i de vernede vassdragene kan bare tillates dersom verneverdiene ikke taler imot.

Tiltak som kun berører landarealer i nedbørfeltet reguleres ikke av vannressursloven. Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag (RPRVV) skal legges til grunn for planlegging etter plan- og bygningsloven, og virkeområdet er i hovedsak innen et belte på inntil 100 meter langs vassdraget.

Departementet viser til at tålegrensen for inngrep vil avhenge av begrunnelsen for vernet og hvor i vassdraget verneverdiene befinner seg, noe som tilsier en utstrakt differensiering i forvaltningen av de vernede vassdragene. Før den supplerende runden omfatter vassdragsvernet i alt 341 vassdrag/objekter. RPRVV angir tre ulike forvaltningsklasser som kommunene kan benytte i forbindelse med arealplanleggingen i vernede vassdrag:

- Klasse 1: Vassdragsbelte i by/tettsted med betydning for friluftsliv.
- Klasse 2: Vassdragsbelte med moderate inngrep i utmarks- og spredt bebygde områder.
- Klasse 3: Vassdragsbelte som er lite berørt av moderne menneskelig aktivitet.

For hver enkelt klasse er det lagt visse føringer for forvaltningen. Kommunen kan også definere andre klasser tilpasset lokale forhold. Vassdraget kan på den måten inndeles i kategorier etter grad av menneskelig påvirkning og verneverdier. Kommunene klargjør hvilke hensyn som er sentrale i de ulike delene av vassdraget.

Det må legges stor vekt på en aktiv lokal medvirkning i forvaltningen av de vernede vassdragene, og det vises til at det er viktig med bidrag fra lokale myndigheter for å oppnå intensjonene med vernet.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Som nyttbar vannkraft regnes i dag et kraftpotensial på 187 TWh/år midlere årsproduksjon. Potensialet er innenfor en investeringsgrense på 4,0 kroner/kWh.

Departementet viser til at hensynet til natur- og miljøinteressene gjør at et økende kraftpotensial blir holdt utenfor utbygging, enten ved at vassdrag vernes mot kraftutbygging eller ved at en planlagt utbygging blir beskåret i forbindelse med konsesjonsbehandlingen.

I St.prp. nr. 118 (1991-1992) Verneplan IV for vassdrag, ble de økonomiske kostnadene ved vern av vass-

drag drøftet. Det er imidlertid skjedd vesentlige endringer som gjør det vanskeligere å vurdere de økonomiske konsekvensene. Kraftpotensialet som er beskrevet for det enkelte vassdrag er hentet fra Samlet plan, som sist ble rullert i begynnelsen av 1990-tallet (samtidig ved Verneplan IV-fremleggelsen), og mange av prosjektene er det i dag ikke realistisk å gjennomføre i sin opprinnelige form.

Det foreslås i denne proposisjonen å verne vassdrag med et mulig utbyggingspotensial på om lag 7,3 TWh, og det vises til at verdien av å sikre disse vassdragenes verneverdier og urørthet er større enn den gevinsten disse vassdragene vil kunne ha ved kraftutbygging.

KOMITEENS MERKNADER

Del I - Generell del

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Grethe G. Fossum, Rolf Terje Klungland Knut Werner Hansen og fra Høyre, Øyvind Halleraker, Siri A. Møling og Leif Frode Onarheim, fra Fremskrittspartiet, Øyvind Korsberg og Øyvind Vaksdal, fra Sosialistisk Venstreparti, fung. leder Hallgeir H. Langeland og Jørund Leknes, fra Kristelig Folkeparti, Ingmar Ljones og Inger Stokstad, og fra Senterpartiet, Inger S. Enger, viser til at Stortinget siden 1973 har vedtatt i alt fire verneplaner for vassdrag. Komiteen viser til at verneplanens hensikt primært har vært å verne vassdrag mot vannkraftutbygging. Verneplan IV ble vedtatt av Stortinget i 1993. Komiteen viser til at siden den gang har Stortinget i 2001 vedtatt at Verneplan IV skulle suppleres, jf. St.meld. nr. 37 (2000-2001) og Innst. S. nr. 263 (2000-2001).

Komiteen viser til at gjennom Stortingets behandling av Verneplan I-IV er 341 vassdrag vernet mot kraftutbygging. Kraftpotensialet i disse vassdragene er om lag 36,5 TWh.

Komiteen viser til at verneplanen er et av rammevilkårene i vannressursforvaltningen. Den er en nasjonal plan som skal inneholde vassdrag med nasjonale verdier eller andre vesentlige verneverdier. Også andre vassdrag har kvaliteter som må ivaretas, og dette bør etter komiteens mening skje gjennom forvaltning etter vassdragslovgivningen og andre lovverk.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til St.prp. nr. 75 (2003-2004) - og at behandlingen av verneplanen for vassdrag dermed er sluttført, med unntak av de vassdrag som det følger av proposisjonen eller innstillingen at skal utredes nærmere.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener det er viktig at både nåværende og kommende generasjoner har en mulighet til å oppleve uberørt natur og elver som flyter i sitt naturlige løp. Vassdragsnaturen er en unik kvalitet ved den nor-

ske naturarven, og dette flertallet viser til at Norge har et internasjonalt ansvar for å verne om og forvalte denne naturarven. Fosser og fjorder er dessuten viktige turistattraksjoner for Norge. Mulighetene til å oppleve vakker og uberørt natur er naturverdier som årlig trekker mange turister til Norge. Av den grunn har også vår natur økonomisk verdi for Norge, ikke minst for reiselivsnæringen.

Dette flertallet viser til at en vesentlig del av vassdragene i Norge, blant annet 7 av de 9 høyeste fossene, allerede er bygget ut, og at det derfor er viktig å bevare store deler av den gjenværende uberørte vassdragsnaturen. Dette flertallet mener at potensialet for fremtidige vannkraftutbygginger sett i forhold til verdien av å sikre de gjenværende naturområdene, gjør at epoken med store vannkraftutbygginger er over. Hensynet til kommende generasjoners naturopplevelser tilsier en restriktiv holdning til videre vassdragsutbygging, og at vi lar de aller fleste vassdrag som står igjen forbli urørt. Eksisterende vannkraftstruktur må utnyttes bedre, og bruken av små-, mini- og mikrokraftverk må økes.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at både nåværende og kommende generasjoner skal ha en mulighet til å oppleve uberørt natur og elver som flyter i sitt naturlige løp. Vassdragsnaturen er en unik kvalitet ved den norske naturarven. Fosser og fjorder er viktige turistattraksjoner for Norge og mulighetene til å oppleve vakker og uberørt natur er naturverdier som årlig trekker mange turister til Norge. Av den grunn har også vår natur økonomisk verdi for Norge, ikke minst for reiselivsnæringen.

Disse medlemmer er imidlertid skeptiske til at rikspolitiske vedtak om vern er den eneste saliggjørende måten å sikre naturen for fremtiden.

Disse medlemmer mener vi ser for mange eksempler på at områder vernes av sentrale myndigheter til store protester fra lokale folkevalgte, grunneiere og organisasjoner. Ofte finner lokalsamfunn at deres muligheter til forvaltning av de lokale arealer, inkludert næringsutvikling, begrenses sterkt.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet tidligere har inntatt en restriktiv holdning til vern av nye områder, og vil videreføre denne linjen.

Disse medlemmer vil derfor si nei til alle nye verneforslag på prinsipielt grunnlag, med den hovedbegrunnelse at dette er en overstyring av lokaldemokratiet.

Disse medlemmer viser til at lokaldemokratiet selv kan, om ønskelig, vedta vern av områdene etter lokal behandling, gjerne med basis i NVEs innstilling.

Disse medlemmer foreslår:

"Supplering av Verneplan for vassdrag som foreslått i St.prp. nr. 75 (2003-2004), gjennomføres ikke."

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener det er behov for å styrke verneforslaget som Regjeringen har lagt fram, i tråd med innspill fra Samarbeidsrådet for naturvernsaker (SRN)

og ut ifra prinsippet om at de vassdrag fra Samlet plan med størst negative konsekvenser av utbygging suppleres verneplanen.

Disse medlemmer mener det er grunn til å minne om et nyttårslofte og en regjeringserklæring. I sin nyttårstale i 2001 slo daværende statsminister Jens Stoltenberg fast at tiden for de store vannkraftutbygginger var over. Disse medlemmer mener dette var en klok og riktig beslutning ved begynnelsen på et nytt århundre. Bakgrunnen var selvfølgelig at urørt natur får stadig større verdi. Det har gradvis blitt mindre av den, og i stadig større grad erkjenner vi hvor viktig økologi og naturopplevelser er for oss.

Disse medlemmer mener vi har et moralsk ansvar for å bevare naturarven og bredden i Norges til dels unike flora og fauna. Norges vassdragsnatur er en del av vår globale fellesarv, og vi er internasjonalt forpliktet til å bevare den. Disse medlemmer minner om at forrige århundres vassdragshistorie berørte over 1100 vassdrag. Syv av våre ti største fosser ble lagt i rør og to tredeler av alle større vassdrag i Norge ble regulert. Å verne de gjenstående vassdragene i Norge, handler rett og slett om å stoppe mens det ennå er noe igjen.

Disse medlemmer viser til Bondevik-regjeringens Sem-erklæring, som lyder som et ekko av Stoltenbergs nyttårslofte i 2001: "Epoken med store vannkraftutbygginger er over. Hensynet til kommende generasjoners naturopplevelser tilsier en restriktiv holdning til videre vassdragutbygging, og vi lar de aller fleste vassdrag som står igjen forbli urørt", skrev de tre borgerlige partiene da de dannet regjering. Disse medlemmer mener at en slik erklæring gjør det umulig å utelate Vefsna fra verneplanen - den er omtalt som den siste store elva.

Disse medlemmer minner om at den historiske erklæringen i 2001 skjedde på bakgrunn av et "nei" til Statkrafts tre utbygginger i Saltfjellet. De var på totalt 1,2 TWh. Vefsna-utbyggingen er på 1,5 TWh og dermed større enn de tre Saltfjellprosjektene til sammen, og seks ganger så stor som det mest kjente av dem, Beirnar-prosjektet. Skal Stoltenbergs nyttårslofte og Bondevik-regjeringens erklæring stå til troende, må ikke Vefsna åpnes for kraftutbygging. Det er derfor naturlig at den inkluderes i verneplanen når den nå suppleres.

Disse medlemmer påpeker at det i lang tid var et krav fra miljø- og naturvernorganisasjonene at verneplanen for vassdrag skulle utvides. Det var spesielt to vassdrag verneinteressene hadde i tankene; Saudavassdrag med Lingvangsfossen og Vefsnavassdraget - det siste store gjenværende vassdrag i norsk natur. På tross av Stoltenbergs nyttårslofte og Bondevik-regjeringens erklæring blir Saudavassdrag og Lingvangsfossen lagt i rør, mens Vefsnavassdraget fortsatt ligger urørt av kraftutbygging.

Disse medlemmer mener det politiske miljøet bør rette opp inntrykket etter Saudautbyggingen.

Det er grunn til å minne om da Verneplan IV ble behandlet i Stortinget. Den gang var Breheimen/Stryn-vassdraget utelatt, selv om natur- og miljøvernorganisasjonene mente den var en selvskreven kandidat. Ver-

negruppa Berg Breheimen gjorde en kjempeinnsats med informasjons- og lobbyvirksomhet mot Stortinget. Og flertallet valgte å føye Breheimen/Stryn til verneplanen. Disse medlemmer vet at det også i Stryn var det stor lokal splittelse i synet på vassdragsutbygging. Men nå, mer enn ti år etter, er tonen en annen. I fjor ble det arrangert en internasjonal nasjonalparkkonferanse i Stryn, og Nasjonalparksenteret har mange besøkende. Mange er i dag glad for at elva fikk leve og henter sitt levebrød fra mulighetene vernet har gitt.

Disse medlemmer viser til at i forbindelse med arbeidet med verneplanen, har Norges vassdrags- og energidirektorat og Direktoratet for naturforvaltning gitt de ulike elvene karakterer fra en til fire for en rekke verneverdier. For eksempel fikk Vefsna full score, fire poeng av fire mulige, for alle de vurderte fagfeltene: Geologisk mangfold, biologisk mangfold, landskapsbilde, friluftsliv, kulturmiljø, samiske interesser og landbruk.

Disse medlemmer mener at vurderingsgrunnlaget også burde inneholdt potensialet for utvikling av bærekraftig næringsvirksomhet som grønn turisme, fiske og jakt. Når vassdrag besluttes vernet fra utbygging, sier man nemlig ja til en rekke alternativ og åpner for nye muligheter for bruk av naturressurser. Vern i denne sammenhengen handler ikke om å ikke utnytte naturen, det handler om å opprettholde naturen, slik at den kan brukes til å skape bærekraftige og attraktive bygder. Disse medlemmer mener derfor at valget blir naturvern og biologisk mangfold, opprettholdelse av kulturlandskap og utvikling av lakseressurser og turisme. Eller naturinngrep, anleggsvirksomhet, tap av næringsgrunnlag for landbruk, fiske og turisme for å øke kraftproduksjonen i Norge.

En høy andel av nasjonens fredede arealer er i hovedsak vidder, isbreer, fjelltopper og varder. De frodige dalførene og vassdragene derimot er i stor grad tatt eller truet. Beiarn, Glomdalen/Melfjord og Bjøllådalen ble reddet av Spar Saltfjellet. Disse medlemmer mener at arbeidsplasser, kulturlandskap og verdier ved fiske og turisme kan sikres og utvikles gjennom et vern. Ved å sikre og utvikle dagens drift i og langs de urørte vassdragene, noe et vernevedtak best ivaretar, vil det være et salgsargument at vassdraget er uregulert. Hvis man i tillegg kan få et vernet vassdrag som bindeledd mellom nasjonalparker eller verneområder som strekker seg gjennom et helt nedbørsfelt, vil det øke regionens muligheter til å tiltrekke seg folk.

Disse medlemmer viser til at nylig ble forbudet mot kommersiell turisme i nasjonalparker opphevet, nettopp for å gi turister mer adgang, som igjen skaper muligheter til sysselsetting i kommunene. Da må man ikke fjerne grunnen til at turistene faktisk kommer.

Disse medlemmer mener videre at lokale inntekter ofte overestimeres for utbygginger og underestimeres når det gjelder naturbasert bærekraftig næringsutvikling. Disse medlemmer viser til at Landssammenslutninga for vasskraftkommuner opplyser at staten gjennom ulike utjevningsordninger inndrar store deler av kraftinntektene. For eksempel utjevnes ca. 90 pst. av naturressursskatten. Også

eiendomsskatten og tilgangen til ordinære næringsfond krymper på lignende vis. Nettogevinsten for kommunene blir betydelig magrere enn utbyggingsinteressene gjerne fremstiller det som.

Disse medlemmer viser til at naturvernorganisasjonene i et innlegg i VG 26. juni 2004 mener at næringsutvikling basert på naturvern kan gi årlige inntekter opp mot 50 mill. kroner og mange varige arbeidsplasser bare for Vefsna-vassdraget. Disse medlemmer mener derfor at et uregulert vassdrag kombinert med kulturlandskap, lakse- og sjørrettfiske og lokal mat, kan gi et ettertraktet reiselivsprodukt med mange distriktsarbeidsplasser, særlig for kvinner, mange steder i landet.

Disse medlemmer mener det ikke er behov for ytterligere vannkraftutbygginger i Norge. Det er atskillig bedre måter å sørge for en bærekraftig omlegging og sikker forsyning av elektrisitetsbehovet i Norge. Disse medlemmer mener at det betinger at man ikke fokuserer på kraftbalanse alene, men på Norges energibalanse. Forskjellen er at hvis man snakker om kraftbalanse, så er det lett å overse at de viktigste tiltakene i Norge handler om å bli bedre til å bruke riktig type energi til formålet, at vi må skaffe oss flere energibein å stå på, og at vi må utnytte det store potensialet for fornybar energi i Norge. Det vil gi økt fleksibilitet, mindre prissvingninger på strøm og mindre press på overføringskapasitet og nye utbygginger. Disse medlemmer mener i tillegg at en slik helhetlig energiomlegging vil være både lønnsom og bidra til et bærekraftig energisystem i Norge.

For å gjøre dette mener disse medlemmer det er viktig å gjenerobre styringa med strømmarkedet og inkludere miljøformål i energiloven. Den må revideres for å legge til rette for at folk og bedrifter velger enøk og fornybare energiformer. Rammebetingelsene må bli slik at vannbåren varme og ny fornybar energi gir en bærekraftig energibruk og lønnsomme arbeidsplasser.

Disse medlemmer minner samtidig om at nye kraftkriser, som vinteren 2002/2003, kan komme, og da trengs alternativ oppvarming. Derfor må blant annet alle husstander som vil investere i varmpumper og pelletskaminer, få støtte til å gjøre dette. I tillegg må plan- og bygningsloven endres slik at kommuner kan stille krav til enøk, vannbåren varme og klimaregnskap i byggeprosjekter.

Disse medlemmer mener det samtidig må legges til rette for at markedet velger enøk og fornybare energiformer. Disse medlemmer mener det haster med å få grønne energisertifikater og en garantiordning for vannbåren varme på plass. Rammebetingelsene må bli slik at vannbåren varme og fornybar energi blir ikke-subsidierte selvstendige næringer, med tusenvis av arbeidsplasser.

Videre mener disse medlemmer at vi må effektivisere produksjon og distribusjon av strøm. Disse medlemmer vil derfor ha en skånsom satsing på små vannkraftanlegg og skape en milliardindustri innen vindkraft. Staten må ta ansvar for at vannkraftverk og nett opprustes. Dette kan utløse flere TWh i ny kraftproduksjon og bedret overføring. Toveiskommu-

nikasjon i strømmettet må innføres for å utløse store enøkgevinster og redusere presset på overføringskapasiteten. For å redusere avhengigheten av vannkraft må det bygges opp en lønnsom industri på bioenergi, vindkraft og solcelleteknologi. Disse medlemmer mener det ikke er noen god grunn til at Norge ikke skal bli stor på nye fornybare energikilder som bioenergi og vindkraft. Norge kan få en oppgående industri som produserer trepellets slik som Sveige og Finland og en vindindustri slik som Danmark.

Disse medlemmer mener at på forbrukssiden må bruken av strøm effektiviseres. Det er et betydelig energieffektiviseringspotensiale i Norge som ved aktiv virkemiddelbruk kan utløses. Prosessindustriens Landsforening (PIL) og Statens energiexpert i Trondheim (Enova) har kartlagt at kraftkrevende industri kan effektivisere og spare 5,3 TWh. I tillegg har de 1 TWh spillvarme som kan gjenvinnes. NOU 1998:11 Energi- og kraftbalansen mot 2020 anslo det samlede potensial for enøk i bygningsmassen til om lag 14 TWh. Enøkpotesialet er med andre ord minst 20 TWh. Det skaper mange flere arbeidsplasser og mer strøm enn det de ubygde og ulønnsomme gasskraftverkene på Skogn, Kårstø, Kollsnes og Tjeldbergodden til sammen ikke produserer.

Disse medlemmer påpeker at også energieffektiviseringspotensialet i Norge innebærer et verdivalg. Å bytte ut gamle PCB lysstoffarmaturer med miljøvennlige armaturer kan spare så mye som 1 milliard kilowattimer (1 TWh). Det er like mye som Altakraftverket og Saudautbyggingen til sammen eller strøm til 50 000 husstander. Når vi samtidig vet at myndighetene på langt nær har oppnådd målet om at 99 pst. av alt PCB-holdig elektrisk utstyr skulle være ute av bruk innen 1. januar 2005 blir unnfallenheten meget tydelig.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Dokument nr. 8:14 (2004-2005) som behandles sammen med denne proposisjonen. Her blir det foreslått å innføre en midlertidig stans i vernevedtak inntil en har gjennomført en konsekvensutredning av vernepolitikken, med fokus på hvordan denne påvirker bosetting og næringsutvikling.

Dette medlem viser til at det har blitt vedtatt svært mange nye verneområder i de siste åra. Tempoet i vernearbeidet har vært så høyt at en ikke en gang har hatt ressurser til å følge opp områdene med skjøtselsplaner. Dette medlem mener at det vil være en stor fordel om en kommer lenger i arbeidet med å overføre områder til lokal forvaltning før det fattes ytterligere vernevedtak. En bør også sikre økte midler til skjøtsel og drift. Dessuten bør en avvente utredningen av erstatningsordningene ved etablering av nasjonalparker og landskapsvernområder. Alt dette taler for at vi bør innføre en midlertidig stans i vernevedtak.

Dette medlem mener at det må gjennomføres en konsekvensutredning av vernepolitikken, med fokus på effektene på bosetting og næringsutvikling. Mange vernevedtak er fattet for en del år tilbake, og det er ikke foretatt noen evaluering av effektene på bosetting og næringsutvikling. For å sikre at vernepolitikken blir

bedre i framtida, er det viktig at man kjenner konsekvensene av den vernepolitikken som er ført så langt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å innføre en midlertidig stans i vernevedtak inntil en har gjennomført en konsekvensutredning av vernepolitikken, med fokus på hvordan denne påvirker bosetting og næringsutvikling."

Lovhjemmel

Komiteen viser til at Verneplan for vassdrag er vedtatt i Stortinget i plenum, og at den dermed ikke pålegger private noen rettigheter eller plikter. For at Stortingets vedtak skal være bindende for private direkte, må pålegget vedtas i lov eller med hjemmel i lov. Vernevedtaket fungerer imidlertid som en bindende instruks overfor Regjeringen.

Komiteen viser til at gjennom vannressursloven som trådte i kraft fra 1. januar 2001, har Verneplan for vassdrag blitt forankret i lovverket. Loven inneholder regler for tiltak i vassdragene og understreker at nye tiltak bare kan tillates dersom hensynet til verneverdiene ikke taler imot.

Komiteen viser til at vi med dette hovedsakelig har to ulike hjemmelsgrunnlag for vern. Vannressursloven, som hjemler vern av vassdrag mot kraftutbygging og andre tiltak, og naturvernloven som hjemler generelt arealvern. I tillegg kommer plan- og bygningsloven med rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag, som legger begrensninger i forhold til arealplanleggingen rundt vernede vassdrag for å sikre de verneverdier vernevedtaket er ment å ivareta.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at vannressurslovens virkeområde fremgår av definisjonen av vassdrag, jf. § 2. Her slås det fast at vannressursloven ikke regulerer tiltak som kun berører landarealene i nedbørsfeltet.

Flertallet viser til at verneplanen avgrenses til vannressurslovens virkeområde. Dette innebærer at verneplanens hensikt primært er rettet mot vern i forhold til kraftutbygging. Flertallet har merket seg at utvelgelsen av vassdrag bygget på at Verneplan for vassdrag inneholder, og fortsatt skal inneholde, vassdrag med vesentlige verneverdier, og at et representativt utvalg av norsk vassdragsnatur vernes mot kraftutbygging.

Flertallet viser til at mange høringsinstanser har gitt uttrykk for usikkerhet med hensyn til hva vassdragsvernet innebærer av konsekvenser for arealforvaltningen generelt, og forvaltningen langs vassdragene spesielt. Det gis uttrykk for bekymring for at det blir båndlagt arealer i nedbørsfeltene med konsekvenser for tradisjonell jord- og skogbruksvirksomhet. Flertallet vil på den bakgrunn presisere avgrensningene i hjemmelsgrunnlaget i vannressursloven i forhold til vern av landarealer.

Flertallet viser til at i Norge tilhører om lag 1/3 av landarealet nedbørfelt til vernede vassdrag. Det blir galt å båndlegge slike arealer på generelt grunnlag. Flertallet støtter derfor departementet når det presiseres at vernet ikke kan fortolkes så strengt at det legger vesentlige begrensninger på enhver type virksomhet i vernområdet. Flertallet støtter derfor at vernet i utgangspunktet gjelder forholdet til kraftutbygging, samtidig som verdiene som ligger til grunn for vassdragsvernet heller ikke må reduseres i forhold til andre typer inngrep. Flertallet viser til proposisjonens omtale av differensiert forvaltning, og vil understreke betydningen av slik differensiering. Der det ikke er registrert spesielle verneverdier, skal det i utgangspunktet ikke legges større begrensninger på bruken enn det som gjøres i vassdrag som ikke er vernet. Flertallet forutsetter at kommunene definerer dette nærmere i sine vassdragsplaner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke at om lag 1/3 av landarealet i Norge tilhører nedbørfelt til vernede vassdrag. Det blir galt å båndlegge slike arealer på generelt grunnlag. Der hvor nye områder vernes, må et eventuelt vern gjelde kun selve vannstrengen i hovedvassdraget og nærmere spesifiserte sideelver, og ikke generelt omfatte hele nedbørfeltet utover et hensiktsmessig belte på begge sider av vassdraget tilpasset topografi og næringsaktivitet langs vassdraget. Kommunene må definere dette nærmere i sine vassdragsplaner.

Disse medlemmer mener at kun vassdrag hvor det er utbyggingspotensial burde kunne inkluderes i verneplanen. Vern som ikke er direkte knyttet til vannkraftutbygging, bør ikke omfattes av verneplanen, men eventuelt skje ved hjelp av andre virkemidler, som vern etter naturvernloven, i form av landskapsvernområde, naturreservat eller nasjonalpark, eller lokale restriksjoner med hjemmel i plan- og bygningsloven.

Disse medlemmer opplever at NVE har tatt dette i betraktning i sitt arbeid, mens en rekke miljøvernorganisasjoner har foreslått områder til vern uavhengig av reelt kraftutbyggingspotensial.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til at EUs rammedirektiv for vann skal implementeres i Norge, og at dette legger lovmessige føringer på forvaltningen av nedbørfelt tilhørende både vernede og ikke vernede vassdrag. Disse medlemmer mener verneplanen og verneplanens lovhjemler burde gjennomgå i forhold til vanddirektivets bestemmelser for å avdekke eventuelle behov for forbedringer i vannressursloven, plan- og bygningsloven eller naturvernloven.

Disse medlemmer vil påpeke at en rekke vernede vassdrag er berørt av ulike inngrep både i de arealene som omfattes av vannressursloven, og i tilstøtende områder som reguleres gjennom annet lovverk. Dette kan være inngrep som forbygging, kanalisering, utretting av elveløp og veibygging. Slike inngrep har redusert det biologiske mangfoldet og svekket verneformålet i mange vernede vassdrag. Kunnskapen

om aktuelle tiltak og retningslinjer for restaurering av deler av vassdrag samt tilskuddsordninger bør styrkes.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede aktuelle tiltak og mulige tilskuddsordninger for restaurering av biologisk mangfold i vernede vassdrag og fremme en handlingsplan om dette."

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener at vernet som gjelder både tidligere vernede vassdrag og nye vernede vassdrag, bør gjelde selve vannstrengen i hovedvassdraget og nærmere spesifiserte sideelver. Vernet bør ikke generelt omfatte hele nedbørfeltet, bare et hensiktsmessig belte på begge sider av vassdraget tilpassa topografi og næringsaktivitet langs vassdraget. Det er kommunene som skal definere dette vernebeltet nærmere i sine arealplaner.

Dette medlem viser til at flere av vassdragene som er foreslått tatt inn i verneplanen, renner gjennom store områder med aktivt jordbruk. Det gjelder blant annet Bjerkreimselva og Jørstadelva. Dette medlem vil understreke at vassdragsvern ikke skal medføre restriksjoner på utøvelse av tradisjonelt jord- og skogbruk. En kan imidlertid ikke se bort fra at vassdragsvern kan gi begrensninger for utvikling av nye driftsformer og nye næringer knyttet til landbrukseiendommene. Vassdragsvern kan også komme i konflikt med å utnytte lokale naturressurser i industriell virksomhet. I flere områder der det er kommet sterke lokale argumenter mot å innlemme vassdraget i verneplanen, mener dette medlem at det er riktig å ta de lokale synspunktene til følge og unnta vassdragene fra verneplanen. Det betyr likevel ikke at det blir åpna for store kraftutbygginger.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å gjennomgå alle vernede vassdrag med sikte på å presisere at vernet gjelder selve vannstrengen i hovedvassdraget og nærmere spesifiserte sideelver, og ikke generelt hele nedbørfeltet."

Rikspolitiske retningslinjer (RPRVV)

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at de rikspolitiske retningslinjene for vernede vassdrag (RPRVV) av 10. november 1994 skal legges til grunn for planlegging etter plan- og bygningsloven langs vernede vassdrag. Retningslinjenes virkeområde er i hovedsak langs vassdraget, men også andre deler av nedbørfeltet er omfattet dersom det er faglig dokumentert at områdene har betydning for verneverdiene.

Flertallet har merket seg at Olje- og energidepartementet i proposisjonen gjør det klart at vernet ikke kan fortolkes så strengt at det legger vesentlige begrensninger på enhver type virksomhet i verneområ-

det. Vernet gjelder i utgangspunktet i forhold til kraftutbygging.

Flertallet viser til at RPRVV er begrunnet ut fra Stortingets syn om at verneverdiene heller ikke bør forringes eller ødelegges av andre typer tiltak. Hva som normalt kan tolereres i forhold til verneverdiene, må sees i sammenheng med dette.

Flertallet viser til at det som et ledd i arbeidet med proposisjonen har vært en omfattende kontakt med kommuner og grunneierrepresentanter som er berørt av suppleringsarbeidet. Fra lokalt hold er det kommet innspill på at det ikke først og fremst er vassdragsvernet som oppfattes som problematisk, men snarere rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag (RPRVV). Dette gjelder eksempelvis Jørstadelva i Snåsa kommune og Tovdalsvassdraget i Aust-Agder. Dette gjelder også Bjerkreimsvassdraget, hvor man mener å ivareta verneinteressene med et belte smalere enn 100 m av hensyn til jordbruksinteressene.

Flertallet vil understreke at de gjeldende bestemmelsene ikke skal tolkes som et arealvern på 100 meters bredde langs sidene av vernede vassdrag. Flertallet vil fremheve og presisere at det er kommunene som skal utarbeide planer for forvaltningen langs vassdragene, og de rikspolitiske retningslinjene legges til grunn. Likevel skal det være rom for lokale tilpasninger, så lenge dokumenterte verneverdier direkte knyttet til vassdraget ivaretas, og viser til at RPRVV omtaler et belte på inntil 100 m, avhengig av topografi og verneverdier.

Flertallet er innforstått med at vår topografi i store deler av landet er slik at det mest utnyttbare arealet ligger i dalførene og langs vassdragene, og dette gjelder ikke bare ved de større vassdragsstrengene. Flertallet er opptatt av å legge til rette for lokal næringsutvikling, og i utmarksområder særlig basert på egne naturressurser. Flertallet har forståelse for at det i mange berørte lokalsamfunn oppfattes som et generelt arealvern at praktiseringen av slike restriksjoner for arealplanleggingen griper sterkere inn i det lokale arealplanarbeidet enn nasjonale hensyn skulle tilsi.

Når flertallet nå går inn for en utvidelse av vassdragsvernet gjennom suppleringsplanen, vil derfor flertallet samtidig henstille til Regjeringen å foreta en gjennomgang av de rikspolitiske retningslinjene for vernede vassdrag, slik at retningslinjene og bruken av disse evalueres med sikte på en klarere presisering i forhold til vernets hensikt og i henhold til retningslinjene. Arealvern ut fra andre hensyn bør ivaretas gjennom naturvernlovens og plan- og bygningslovens bestemmelser.

Flertallet viser til at ved Stortingets behandling av den regionale planleggingen og arealpolitikken, jf. St.meld. nr. 31 (1992-1993) og Innst. S. nr. 237 (1992-1993), ønsket Stortinget en avgrenset bruk av rikspolitiske retningslinjer. Et flertall i kommunal- og miljøvernkomiteen bestående av representantene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet gav uttrykk for at rikspolitiske retningslinjer bør "brukes med varsomhet, slik at de bidrar til en oversiktlig

og forutsigbar statlig politikkgjennomføring, og at det ikke legges unødige bindinger på det kommunale selvstyre". De øvrige partier som den gang var representert i komiteen, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, gav uttrykk for en enda større forsiktighet ved at de regnet med at "det vil være riktig å få erfaringer med de rikspolitiske retningslinjer som alt er fastsatt før virkemidlet tas i bruk på bredere front".

Flertallet er fortsatt av den mening at rikspolitiske retningslinjer bør brukes med smidighet, og at det bør vises stor respekt for det lokale selvstyre og lokal arealforvaltning ved anvendelse av RPRVV. Flertallet har gjennom sitt arbeid registrert ulik praktisering og vektlegging, noe som tilsier at praktiseringen av RPRVV bør gjennomgås på nytt med klarere presisering i forhold til vernets hensikt.

Flertallet mener at RPRVV bør begrenses til å gjelde dokumenterte verneverdier i direkte tilknytning til vassdraget. Andre verneverdier bør ivaretas av annet regelverk. Flertallet presiserer at vedtak om vern av vassdrag ikke skal medføre restriksjoner på utnyttelse av jord- og skogbruksressursene utover det som følger av annet lovverk.

Flertallet viser til vedlegg 1 til RPRVV, der det heter:

"Videre er det ikke adgang til å gi utfyllende bestemmelser med bindende rettslig virkning i LNF-områder for bebyggelse som er knyttet til stedbunden næring. Heller ikke bestemmelser i 100-metersbeltet langs vassdrag (§ 20-4, andre ledd bokstav a og f) vil hjemle forbud mot tiltak og anlegg som har direkte tilknytning til tradisjonell landbruksvirksomhet."

Flertallet viser til høringsuttalelse fra Landbruksdepartementet der departementet sier at det forutsetter at vernet ikke medfører restriksjoner på utnyttelse av ressursene langs vassdrag og i nedbørfelt til jordbruks-, skogbruks- eller turistformål utover det som eksisterer i dag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er opptatt av å legge til rette for lokal næringsutvikling, og i utmarksområder særlig basert på egne naturressurser. Når det i dagens rikspolitiske retningslinjer i pkt. 3 er gitt anvisning på at det ved forvaltningen av de vernede vassdrag må "særlig legges vekt på å unngå inngrep som reduserer verdien for landskapsbilde, naturvern, friluftsliv, vilt, fisk, kulturminner og kulturmiljø", rekker denne målangivelsen langt utover vassdragsvernet. Mange berørte lokalsamfunn oppfatter verneplanen som et generelt arealvern. Disse medlemmer mener man må sikre at restriksjoner som følger med verneplanen ikke praktiseres slik at det griper sterkere inn i det lokale arealplanarbeidet enn nasjonale hensyn skulle tilsi.

Disse medlemmer mener det bør vises stor respekt for det lokale selvstyre og lokal arealforvaltning. Disse medlemmer ønsker derfor å jobbe for at rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag bør gjennomgås på nytt med klarere presisering i forhold til vernets hensikt. Disse medlemmer foreslår:

"Stortinget ber Regjeringen gjennomgå rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag på nytt, både for å gjøre disse mer liberale og for å få en klarere presisering i forhold til vernets hensikt og omfang."

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til at forskriften om rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag (RPRVV) ligger til grunn for planlegging etter plan- og bygningsloven langs vernede vassdrag. Retningslinjenes virkeområde er i hovedsak langs vassdraget, men også andre deler av nedbørfeltet er omfattet dersom det er faglig dokumentert at områdene har betydning for verneverdiene.

Disse medlemmer påpeker at RPRVV er begrunnet ut fra Stortingets syn om at verneverdiene som har medført at et vassdrag er inkludert i verneplanen for vassdrag, heller ikke bør forringes eller ødelegges av andre typer tiltak. Disse medlemmer har registrert at det fra lokalt hold har framkommet kritikk av verneplanarbeidet, hvor ikke først og fremst vassdragsvernet oppfattes som problematisk, men snarere RPRVV. Retningslinjene gjelder inntil 100 meters bredde langs sidene av vernede vassdrag - og det hevdes at de medfører restriksjoner på nesten enhver utnyttelse av dette arealet som ligger i retningslinjene, og dette anses for inngripende i lokale forhold og er unødvendig av hensyn til vassdragsvernet. Disse medlemmer har imidlertid ikke fått konkrete eksempler på dette og ser ikke at det er grunnlag for å svekke RPRVV.

Disse medlemmer mener imidlertid at det kan være behov for en gjennomgang av hvordan RPRVV har fungert. I tillegg er det et sannsynlig overlapp med innføringen av vanddirektivet og planlegging etter plan- og bygningsloven langs vernede vassdrag, og det vil derfor være naturlig å revidere RPRVV i den forbindelse.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at det fra lokalt hold er gitt klart uttrykk for at det for flere vassdrag ikke først og fremst er selve vassdragsvernet som oppfattes som problematisk, men i større grad de gjeldende forskriftene med rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag. Når det mange steder blir lagt sterke restriksjoner på bruken av arealene i et belte på 100 m bredde på begge sider av vassdraget, blir dette oppfatta som sterk statlig overstyring av lokale forhold og som unødvendig av hensyn til vassdragsvernet. Dette medlem har forståelse for disse innvendingene.

Når det i dagens rikspolitiske retningslinjer i pkt. 3 er gitt anvisning på at det ved forvaltningen av de vernede vassdragene må "særlig legges vekt på å unngå inngrep som reduserer verdien for landskapsbilde, naturvern, friluftsliv, vilt, fisk, kulturminner og kulturmiljø", rekker denne målgivelsen langt utover vassdragsvernet. Vern som ikke er direkte knytta til vannkraftutbygging bør etter dette medlems mening ikke omfattes av verneplanen, men skje ved hjelp av andre virkemidler, som vern etter naturvernloven, i form av landskapsvernområde, naturreservat eller nasjonalpark, eller

lokale bestemmelser med hjemmel i plan- og bygningsloven.

Dette medlem støtter derfor henstillingen om å be Regjeringen foreta en revisjon av de rikspolitiske retningslinjene, slik at de i større grad begrenses til å ivareta de verneverdiene som er direkte knytta til vassdragene. Dette medlem vil også understreke at de rikspolitiske retningslinjene skal brukes med varsomhet. Det må utvises stor respekt for det lokale selvstyre og lokal arealforvaltning. Det må blant annet klargjøres at det ut fra lokale forhold kan godtas at vernebeltet gjøres smalere enn 100 m eller utelates helt.

Forholdet til Samlet plan

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at Samlet plan sammen med Verneplanen for vassdrag har lagt rammene for hvilke vassdrag som kan konsesjonsbehandles. Samlet Plan for vassdrag er en nasjonal plan hvor gjenstående utbyggingsprosjekter er plassert i kategorier på bakgrunn av prosjektenes miljøkonflikter og økonomi.

Flertallet viser til at Samlet plan ble utformet på 1980-tallet, og har vært lite endret siden den gang. Mange av vannkraftprosjektene som er beskrevet i Samlet plan er nå vesentlig endret, blant annet med hensyn til vurderinger i forhold til miljø og økonomi.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til at det stadig pågår en teknologisk utvikling som gjør vannkraftutbygginger mer miljøvennlige, blant annet i form av mindre synlige inngrep i naturen. Dette flertallet har merket seg at Regjeringen har satt i gang et arbeid med omlegging av Samlet plan, og er positiv til dette.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at vannkraftprosjekter med installert effekt opptil 1 MW, eller med en årsproduksjon på inntil 5 GWh, ikke er omfattet av kravet om samlet planbehandling. Flertallet viser videre til at Olje- og energidepartementet i proposisjonen tilrår at grensen for prosjekter som skal behandles i samlet planbehandling, heves fra 1 MW til 10 MW installert effekt eller en årsproduksjon på inntil 50 GWh. Endringen vil omfatte både tradisjonelle småkraftverk som behandles etter vannressursloven samt reguleringer og overføringer som behandles etter vassdragsreguleringsloven.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, slutter seg til forslaget fra departementet om en slik heving av grensen for prosjekter som skal behandles etter Samlet planbehandling. Den foreslåtte hevingen vil redusere virkeområdet til Samlet plan og gjøre det pågående omleggingsarbeidet med Samlet plan enklere. Samtidig vil saksbehandlingen knyttet til små vannkraftverk bli betydelig forenklet.

Dette flertallet mener at det forenklingarbeidet Regjeringen har satt i gang på dette feltet er viktig for å få utløst det potensialet som ligger i slike mindre vannkraftprosjekter. Dette flertallet viser til at det har vært bred oppslutning om å forenkle saksbehandlingsrutinene for mikro- og minikraftverk, jf. Innst. S. nr. 181 (2003-2004). Dette flertallet viser videre til andre viktige forenklinger som heving av grensen for NVEs konsesjonsmyndighet fra 5 MW til 10 MW, heving av grensen for konsesjonsplikt etter industri-konsesjonsloven fra 1 000 til 4 000 naturhestekrefter, og det ble ikke lenger en plikt for konsesjonsmyndighetene å forelegge alle saker over 20 000 naturhestekrefter for Stortinget før konsesjon gis. Slike forenklinger gjør det enklere for grunneiere å etablere små vannkraftanlegg, og dette flertallet viser til den store interessen for å bygge ut mini-, mikro- og småkraftverk, som vil gi et verdifullt bidrag til den norske kraftbalansen. Dette flertallet har merket seg at i 2003 gav NVE konsesjon til ti små vannkraftverk som vil gi en produksjon på 78 GWh.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Samlet plan ble utformet på 1980-tallet, og har vært lite endret siden den gang. Mange av vannkraftprosjektene som er beskrevet i Samlet plan er nå vesentlig endret, bl.a. med hensyn til vurderinger i forhold til miljø og økonomi. Det pågår stadig en teknologisk utvikling som gjør vannkraftutbygginger mer miljøvennlige, blant annet i form av mindre synlige inngrep i naturen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti registrerer at suppleringen av verneplanen opprinnelig skulle samordnes med omleggingen av Samla plan, men denne er noe utsatt på grunn av innføringen av EUs rammedirektiv for vann. Regjeringen vil legge frem et forslag til omlegging av Samla plan i 2006. Sosialistisk Venstreparti har tidligere kritisert Regjeringen for ikke å være raske nok med innføringen av EUs rammedirektiv for vann. Disse medlemmer viser til at Regjeringen mener det er behov for en gjennomgang av vassdrag i Samla plan for å fastslå hvilke som skal vurderes nærmere for supplering av verneplanen. Disse medlemmer mener det er naturlig med en ny supplering av verneplanen i 2006 når dette er gjort.

Disse medlemmer registrerer at av de vedtatte 37 nasjonale laksevassdragene inngår de fleste i Verneplan for vassdrag. Stortinget la til grunn at et forslag til supplering og ferdigstilling av 50 nasjonale laksevassdrag skulle fremmes samtidig med forslagene om supplering av Verneplan for vassdrag og omleggingen av Samla plan. Ifølge Regjeringen har dette vist seg vanskelig, fordi utredningsarbeidet har vist seg å være mer omfattende enn forutsatt, og at Miljøverndepartementet ønsket en noe lengre høringsperiode for å sikre god tid til lokal behandling av de enkelte forslagene. Disse medlemmer forventer at Regjeringen vil legge fram endelig forslag til supplering og ferdigstilling av 50 nasjonale laksevassdrag høsten 2005.

Mini- og mikrokraftverk i vernede vassdrag

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at det i dag ikke er adgang til å gi konsesjoner for ny kraftutbygging i vernede vassdrag. Dette innebærer at bare nye utbygginger som ikke utløser konsesjonsplikt er tillatt i vernede vassdrag. Flertallet har merket seg at Olje- og energidepartementet i proposisjonen foreslår å åpne for konsesjonsbehandling av mini- og mikrokraftverk i vernede vassdrag.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser i denne forbindelse til følgende flertallsmerknad i innstilling til Tilleggsmeldingen til Klimameldingen, Innst. S. nr. 240 (2001-2002):

"Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til at Stortinget ved flere anledninger har uttrykt støtte til økt bruk av mikro- og minikraftverk. I vassdrag som vernes mot kraftutbygging, må det likevel kunne tillates utbygging av slike småkraftverk når disse ikke medfører vesentlige inngrep i naturen."

Dette flertallet viser videre til følgende flertallsmerknad i Innst. S. nr. 277 (2002-2003):

"Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, vil derfor signalisere støtte til en forenkling av dagens konsesjonsregler, slik at Stortingets intensjoner blir fulgt opp."

Dette flertallet viser til at en konsesjonsbehandling av mikro- og minikraftverk vil gi et bedre grunnlag for å vurdere miljøvirkningene av inngrepet og om verneverdiene blir påvirket, fordi tiltaket da blir underlagt mer omfattende behandling enn ved en vurdering av om konsesjonsplikt foreligger. Dette flertallet understreker at en forutsetning for å gi konsesjon er at verneverdiene uansett ikke svekkes.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker å gjøre det enklere å etablere minikraftverk i Norge, og støtter forslaget om å heve grensen for prosjekter som skal behandles i samlet planbehandling fra 1 MW til 10 MW installert effekt eller en årsproduksjon på inntil 50 GWh. Dette er helt i tråd med Fremskrittspartiets holdninger og tidligere forslag. Endringen vil omfatte både tradisjonelle småkraftverk som behandles etter vannressursloven samt reguleringer og overføringer som behandles etter vassdragsreguleringsloven.

Disse medlemmer viser til at dette følger opp andre viktige forenklinger som heving av grensen for NVEs konsesjonsmyndighet fra 5 MW til 10 MW, heving av grensen for konsesjonsplikt etter industri-konsesjonsloven fra 1 000 til 4 000 naturhestekrefter, og at det ikke lenger er en plikt for konsesjonsmyndighetene å forelegge alle saker over 20 000 naturhestekrefter for Stortinget før konsesjon gis. Slike forenklinger gjør det enklere for grunneiere å etablere små vannkraftanlegg, og viser til den store interessen for å

bygge ut mini-, mikro- og småkraftverk, som vil gi et verdifullt bidrag til den norske kraftbalansen.

Disse medlemmer støtter at det gjøres mulig å bygge mini- og mikrokraftverk i vernede vassdrag, men mener at denne muligheten skal gjøres så romslig som mulig, slik at det i stor grad blir en lokalpolitisk vurdering. Regjeringen har lagt opp til at kraftverk mindre enn 1 MW skal kunne konsesjonsbehandles, men med unntak i Bjerkreim hvor det foreslås en 3 MW-grense. Disse medlemmer vil ta til orde for en generell grense på 3 MW i vernede vassdrag.

Disse medlemmer viser videre til at vassdragenes størrelse er forskjellig, noe som kan gi uheldige utslag enkelte steder dersom man bare legger til grunn en MW-grense. Det må derfor i noen tilfeller alternativt legges til grunn en prosentvis andel av vassdragets slukeevne. Dette kan eksempelvis gjøres ved at man vurderer en større prosentvis del av det som er mer enn middelvannføringen i vassdraget, alternativt en mindre del av middelvannføringen, som et alternativ til en MW grense.

Disse medlemmer foreslår:

"Det åpnes for konsesjonsbehandling av kraftverk med installert effekt opp til 3 MW i vassdrag som er vernet etter Verneplan for vassdrag."

"Stortinget ber Regjeringen utrede ulike modeller for å åpne for konsesjonsbehandling av mindre kraftverk i vernede vassdrag basert på vassdragets slukeevne, i tillegg til en MW-grense.

Det fremmes sak om dette til Stortinget i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett."

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener det må kunne gis konsesjon for bygging av små kraftverk i verna vassdrag også med større effekt enn 1 MW. Dette skal kun gjelde vassdrag som har stor vannføring i deler av året. Det vil øke produksjonen og bedre økonomien i prosjektet uten at det i vesentlig grad går utover vassdragets egenart. For å bevare et naturlig preg må det stilles strengere krav til minstevannføring enn i vassdrag som ikke er verna. Inntil det vinnes erfaring på dette området, bør det settes ei øvre grense på 1,5 MW.

Dette medlem foreslår:

"I verna vassdrag kan det gis konsesjon for bygging av kraftverk med effekt opp til 1,5 MW dersom vannet i deler av året med stor vannføring, kan utnyttes uten at det går utover vassdragets egenart."

Del II - De enkelte vassdrag

Komiteen viser til at Olje- og energidepartementet i forbindelse med suppleringen av verneplanen satte ned en styringsgruppe med ledelse og sekretariat fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og Direktoratet for naturforvaltning (DN), og med en rådgivende gruppe for suppleringsprosjektet bestående av representanter for kommuner, fylkeskommuner, statlige etater og bransje- og interesseorganisasjoner.

Komiteen viser til at denne styringsgruppen valgte ut 81 vassdrag/objekter for vurdering av vern, hvorav 5 objekter er tidligere vernede vassdrag hvor vernegrensene vurderes justert. Komiteen har merket seg at utvelgelsen av vassdrag bygget på at Verneplan for vassdrag inneholder, og fortsatt skal inneholde, vassdrag med vesentlige verneverdier og et representativt utvalg av norsk vassdragsnatur. Komiteen viser til at blant disse 81 vassdragene anbefalte styringsgruppen at 64 vassdrag vernes gjennom supplering av verneplanen.

Komiteen har merket seg at basert på styringsgruppens forslag utarbeidet NVE en innstilling hvor 38 vassdrag ble foreslått vernet gjennom suppleringen av verneplanen. Ytterligere 2 vassdrag ble foreslått vernet etter naturvernloven gjennom en justering av grensene for Saltfjellet nasjonalpark. For 6 vassdrag mente NVE at hensynet til verneverdier og urørthet i tilstrekkelig grad ivaretas gjennom eksisterende eller planlagte verneområder etter naturvernloven. For 30 av vassdragene ble det ikke anbefalt vern, mens en justering av vernegrensene ble anbefalt for 4 av 5 vassdrag. Komiteen har merket seg at NVEs innstilling innebar at et utbyggingspotensial på om lag 6 TWh vernes.

Komiteen viser til at i Olje- og energidepartementets proposisjon er 48 av de 76 nye vassdragene som var vurdert av styringsgruppen, foreslått vernet gjennom supplering av verneplanen. I tillegg foreslås 2 vassdrag vernet etter naturvernloven gjennom en justering av grensene for Saltfjellet nasjonalpark. For 3 vassdrag mener departementet at verneverdiene og hensynet til urørthet blir tilstrekkelig ivaretatt gjennom vern etter naturvernloven. Komiteen har videre merket seg at departementet dessuten tilrådte vern av 2 vassdrag som ble tatt ut i forbindelse med konsesjonsbehandlingen av Sauda-utbyggingen: Vaulo med Langfossen og Saltåna og Åbødalsvassdraget. Departementet anbefaler videre en justering av vernegrensene for 4 av de 5 objektene som har vært vurdert.

Komiteen viser til at departementets forslag innebærer vern av vassdrag med et utbyggingspotensial på om lag 7,3 TWh/år.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti påpeker at det i tillegg til de 81 vassdragene som styringsgruppen fra NVE, DN og en rådgivende gruppe for suppleringsprosjektet vurderte, er det omstridte vassdrag i flere fylker som ikke er vurdert. Disse medlemmer viser til at det er verneverdige vassdrag som ikke er vurdert, og at det innledende arbeidet burde ha vært mer omfattende og inkludert vurdering av flere vassdrag.

Komiteen vil nedenfor kommentere de enkelte vassdrag som har vært vurdert i proposisjonen.

Hedmark

IMSA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

SØLNA

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener Vern av Sølva i Hedmark bør utvides til hele vassdraget, og fremmer forslag i samsvar med dette.

TUNNA

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener Vern av Tunna i Hedmark bør utvides til hele vassdraget, og fremmer forslag i samsvar med dette.

Oppland**VISMUNDA**

Komiteen har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

VASSDRAGENE I ØVRE OTTA

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at elva Måråi i Skjåk kommune, som ett av vassdragene i Øvre Otta, av Regjeringen er foreslått innlemma i Verneplan for vassdrag. NVE på sin side viste til at de eksisterende kraftverksinngrepene i nedre deler av elva reduserte vassdragets verdi som et helhetlig sidevassdrag i Øvre Otta, og anbefalte ikke vern. Dette medlem viser til at nedre deler av Måråi inngår i den planlagte Breidalsoverføringa, og at inntak av flomvannet fra Måråi vil gi en gevinst på 40 GWh i årlig kraftproduksjon. Å ta ut 750 m av de nedre delene av Måråi, som er sterkt preget av tidligere kraftverksinngrep, fra verneplanen vil ha få negative naturkonsekvenser.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"750 m av de nedre delene av elva Måråi i Skjåk kommune tas ut av Verneplan for vassdrag."

JORA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

VINDA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener Vinda skal tas med i Verneplan for vassdrag, og fremmer forslag i samsvar med dette.

Buskerud**NEDALSELVA**

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at Sigdal kommune og Buskerud fylkeskommune er imot vern av vassdraget. Elva har vært utnyttet til tømmerfløting og sagbruk. Det finnes rester av dammer, og i Kvernhusvatnet er det en nyere inntakt dam. Moderne skogsdrift preger store deler av området, med snauhogst, planting og skogsbilveier. Vegdirektoratet viser til at det på sikt vil være behov for utbedring av bruer over vassdraget. Nedalselva ble vurdert i verneplan IV, men ble ikke vernet med henvisning til at vernet ved Smioa og Vergja dekker regionen typemessig.

Komiteens medlem fra Senterpartiet kan ikke se at det har kommet nye momenter i forhold til vern av Nedalselva og går derfor imot vern.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"Nedalselva tas ikke inn i Verneplan for vassdrag."

DAGALI (GODFARFOSS)

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener at Godfarfossen (Dagali) i Buskerud inkluderes i verneplanen, og fremmer forslag i samsvar med dette.

Vestfold**DALELVA**

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Telemark**KÅLA**

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

DIGERÅI

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

RAUDA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

SKOEVASSDRAGET

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener Skoevassdraget i Telemark bør tas med i Verneplan for vassdrag, og fremmer forslag i samsvar med dette.

Aust-Agder

TOVDALSVASSDRAGET OVENFOR HEREOFSSFJORDEN

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, viser til tidligere merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at Åmli kommune går imot vern av Tovdalsvassdraget ovenfor Herefossfjorden. I høringsuttalelse til NVE gikk også Froland kommune og Bygland kommune imot vern. Kommunene viser til at næringslivet er svakt, og at området ikke tåler en ytterligere svekking av næringsgrunnlaget. I møter med komiteen har lokale instanser særlig uttrykt uro for at det kan bli lagt restriksjoner på bruken av arealene langs vassdraget. Dette medlem viser til at komiteens flertall går inn for at de rikspolitiske retningslinjene gjennomgås, slik at disse i større grad begrenses til å ivareta de verneverdier som er direkte knyttet til vassdraget. Dette medlem kan likevel ikke utelukke at et vern vil medføre visse restriksjoner på arealbruken langs vassdraget, og mener at verneverdiene bør ivaretas gjennom lokal planlegging.

På denne bakgrunn mener dette medlem at Tovdalsvassdraget ikke bør inngå i verneplanen, og fremmer følgende forslag:

"Tovdalsvassdraget inntas ikke i Verneplan for vassdrag."

TOVDALSVASSDRAGET NEDENFOR HEREOFSSFJORDEN

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, viser til at flertallet støtter Regjeringens forslag om vern av Tovdalsvassdraget ovenfor Herefossfjorden. Imidlertid har også området fra Herefossfjorden og ned til kysten store miljø- og friluftslivsverdier. Flertallet viser til at det på befaringene og i høringene med komiteen kom frem at en fra kommunenes side ikke var motstandere av vern mot kraftutbygging, men bekymret for konsekvensene av 100-metersbeltet.

Flertallet viser til merknadene vedrørende praktiseringen av de rikspolitiske retningslinjene ovenfor i denne innstillingen. I lys av dette ønsker flertallet vern av resten av vassdraget helt ned til utløpet, og ber Regjeringen iverksette forarbeidene til en verneprosess.

Flertallet fremmer i tråd med dette følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen iverksette forarbeider med sikte på at Tovdalsvassdraget også nedenfor Herefossfjorden vernes."

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener videre at hele Tovdalsvassdraget skal tas med i Verneplan for vassdrag, og fremmer forslag i samsvar med dette.

Vest-Agder

HØYEÅNA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener Høyeåna bør tas med i Verneplan for vassdrag, og fremmer forslag i samsvar med dette.

KOSÅNA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

LITLEÅNA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at Kvinesdal kommune og Vest-Agder fylkeskommune går imot vern av vassdraget. Litleåna ble vurdert i verneplan IV, men ble ikke vernet med henvisning til konsesjonsbehandling og at dette kunne ivareta eventuelle verneinteresser.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til at Litleånavassdraget går gjennom nærings- og boområder i nedre del av kommunen, og et vern kan hemme utviklingen i kommunen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, går derfor kun inn for vern av Litleåna ovenfor Eftestøl.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, fremmer følgende forslag:

"Litleåna nedenfor Eftestøl tas ikke inn i Verneplan for vassdrag."

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener at Litleåna ikke bør inngå i verneplanen, og fremmer følgende forslag:

"Litleåna tas ikke inn i Verneplan for vassdrag."

Rogaland**SOKNDALSVASSDRAGET UNNTATT BARSTADGREINA**

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener Sokndalselva i Rogaland bør inkluderes i verneplanen, og fremmer forslag i samsvar med dette.

BJERKREIMSVASSDRAGET

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, konstaterer at det for Bjerkreimsvassdraget er foreslått en særskilt grense på 3 MW for så vidt gjelder små kraftverk som kan konsesjonsbehandles. Flertallet støtter dette under forutsetning av at hensynet til verneverdiene i vassdraget uansett ikke må svekkes ved en eventuell utbygging av mindre kraftverk, og en forutsetning for konsesjon derfor vil være at verneverdiene i vassdraget ikke reduseres.

Flertallet viser til sine kommentarer om presisering av rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag (RPRVV) og om mikro- og minikraftverk i vernede vassdrag i innstillingens generelle del.

Flertallet fremmer følgende forslag:

"Stortinget vedtar at det åpnes for konsesjonsbehandling av kraftverk med installert effekt opp til 3 MW i Bjerkreimsvassdraget."

Flertallet har ingen ytterligere merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Bjerkreim har store miljøverdier og renner gjennom et område som er viktig for friluftinteressene. Disse medlemmer støtter Regjeringens forslag om vern av Bjerkreimsvassdraget, men vil påpeke behovet for en likebehandling av vernede vassdrag når det gjelder restriksjoner i forhold til småkraftverk. Disse medlemmer viser til at Regjeringen foreslår at det kan gis konsesjoner for småkraftverk opp til 3 MW i Bjerkreimsvassdraget, mens grensen i øvrige vassdrag skal være 1 MW.

Disse medlemmer foreslår:

"Grensen for konsesjonsbehandling i Bjerkreimsvassdraget skal være 1 MW."

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at det er en sterk lokal interesse for å forvalte Bjerkreimsvassdraget innenfor miljømessige forsvarlige rammer. Bjerkreimselva er i dag ei av landets beste lakseelver. Bjerkreim kommune har som del av kommuneplanen laga en egen vassdragsplan der det ligger inne et område på 30 m på hver side av vassdraget som er regulert. Bjerkreim eleveierlag har laga driftsplan, og sammen med kommunens vassdragsplan, mener

dette medlem at elva blir godt forvalta uten ytterligere vern. Bjerkreim og Gjesdal kommuner og NVE har gått imot vern av vassdraget. Fra lokalt hold blir det pekt på at restriksjoner knytta til arealbruken langs vassdraget vil få store konsekvenser for næringsliv og bosetting i det trange dalføret. Det er også stor interesse for å bygge små vannkraftverk i vassdraget.

Dette medlem har som primærstandpunkt at Bjerkreimsvassdraget ikke bør tas inn i verneplanen. Dette medlem konstaterer at det ikke blir flertall for å unnta Bjerkreimsvassdraget fra vern, og går derfor med og danner flertall for å åpne for konsesjonsbehandling av kraftverk med installert effekt opp til 3 MW når vassdraget vernes. Dette medlem er også av den oppfatning at kommunens regulering av et 30 m belte langs vassdraget er tilstrekkelig for å ivareta verneverdiene.

Hordaland**GUDDALSELVA**

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, har merket seg forslaget i proposisjonen om at ikke Guddalsvassdraget tas inn i verneplanen, støtter dette, og ber om at dette tas hensyn til når grensene for den planlagte nasjonalparken i området fastsettes.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener at Guddalselva i Hordaland inkluderes i verneplanen, og fremmer forslag i samsvar med dette.

ALSÅKERELVI

Komiteen har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

RYLANDSVASSDRAGET

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

LONELVI

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

ØVSTEDALSVASSDRAGET

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

HESJEDALSVASSDRAGET

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Sogn og Fjordane**NÆRØYDALSELVI**

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at Voss kommune er for vern av Nærøydalselvi, med unntak av Jordalselvi som

ligger i Hordaland fylke og som er en sideelv til Nærøydalselvi. Det fremheves at Jordalselvi representerer en ressurs som kan ha vesentlig betydning for videre bosetting og utvikling av det lille jordbrukssamfunnet i Jordalen.

Flertallet har ingen ytterligere merknader, og støtter at Nærøydalselvi vernes, med unntak av sideelva Jordalselvi.

Flertallet foreslår:

"Sideelva Jordalselvi tas ikke inn i Verneplan for vassdrag ved vern av Nærøydalselvi."

ERDALSELVI

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener vern i Erdalselvi skal gjelde hele nedbørsfeltet, og fremmer forslag i samsvar med dette.

INDRE OFFERDALSELVI

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener Indre Offerdalselvi bør tas med i Verneplan for vassdrag, og fremmer forslag i samsvar med dette.

YTRE OFFERDALSELVI

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener Ytre Offerdalselvi bør tas med i Verneplan for vassdrag, og fremmer forslag i samsvar med dette.

SØREBØELVA I GUDDALSVASSDRAGET

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

NAUSTA

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til at Naustdal kommune, Sogn og Fjordane fylkeskommune og fylkesmannen i Sogn og Fjordane er imot vern av Nausta. Det fremheves at vassdraget utgjør en svært viktig naturressurs for Naustdal kommune, og kan ha betydning for bosetting og utvikling av kommunen.

Flertallet har med interesse merket seg det pågående "Flerbruksprosjektet for Nausta", som representerer en interessant kombinasjon av bruk og vern av

vassdraget. Flerbruksplanen er spesiell i og med at dette er en omvendt planprosess, der miljøverdiene skal komme først. Flertallet er også kjent med tiltaket "Nausta - ei framtid for villaksen", som er et forskningsprosjekt for å utvikle laksestammen i Nausta.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, har ingen ytterligere merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil understreke at om Nausta blir tatt ut av verneplanen, må det videre arbeidet med flerbruksplanen skje i et nært samarbeid med departementet.

Dette medlem viser til at Naustdalsvassdraget utgjør 3/4 av arealet i Naustdal kommune. Kommunen påpeker at vassdraget med nedbørsfelt er kommunens viktigste naturressurs, og at god bruk av naturressursene med solid miljøforankring er svært viktig for å sikre bosetting og videre næringsutvikling. Dette medlem støtter den lokale målsettinga om flerbruk, der fornuftig bruk skal kombineres med vern, og mener at det er viktig å kunne videreføre kommunens flerbruksprosjekt. Prosjektet inneholder blant annet klare mål for natur og miljø og hvordan en kan ta vare på verneverdiene i vassdraget. De øvre delene av vassdraget, og en stor del av kommunens areal, er dessuten omfatta av det nylig opprettede Naustdal-Gjengedal landskapsvernområde.

Naustdal og Gloppen kommuner, Sogn og Fjordane fylkeskommune, Fylkesmannen i Sogn og Fjordane og NVE har gått imot vern. Dette medlem ønsker at Naustdalsvassdraget skal unntas fra verneplanen, men ønsker heller ikke ei stor magasinutbygging i vassdraget.

Dette medlem foreslår:

"Nausta tas ikke inn i Verneplan for vassdrag."

GJENGEDALSVASSDRAGET

Komiteen har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

STORELVA (SKJERDALEN)

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har merket seg at det er betydelig lokal motstand mot at Storelva (Skjerdalen) tas inn i Verneplanen. Flertallet viser til at et samlet kommunestyre i Gloppen kommune har gått inn for at hele Storelva (Skjerdalen) tas ut av listen for supplering av Verneplan for vassdrag.

Flertallet mener at det er viktig at brukerne i Skjerdalen må kunne utnytte ressursene som finnes i området for å sikre videre bosetting. Bygging av småkraftverk vil være med på å sikre videre drift av den veiløse gården i Skjerdalen. Et småkraftverk kan også skape grunnlag for ny drift ved settefiskanlegget som har stått tomt den siste tiden.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, foreslår at Storelva (Skjerdalen) ikke tas inn i Verneplan for vassdrag.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti foreslår:

"Storelva (Skjerdalen) tas med i Verneplan for vassdrag, med unntak av nederste del av elva, som er innenfor eksisterende konsesjon."

Møre og Romsdal

VELLEDALSELVA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener Velledalselva må tas med i Verneplan for vassdrag, og fremmer forslag i samsvar med dette.

MÅNA

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener Måna bør tas med i Verneplan for vassdrag, og fremmer forslag i samsvar med dette.

SKORGEELVA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener Skorgeelva bør tas med i Verneplan for vassdrag, og fremmer forslag i samsvar med dette.

FARSTADELVA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener Førstadelva bør tas med i Verneplan for vassdrag, og fremmer forslag i samsvar med dette.

Sør-Trøndelag

SVORKA

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at det er stor lokal bekymring for at et 100 m-belte langs elva Svorka skal legge tyngende restriksjoner på næringsvirksomheten. Det er store landbruksinteresser i området langs vassdraget.

Dette medlem mener at verneinteressene bør ivaretas gjennom lokal planlegging, og fremmer følgende forslag:

"Elva Svorka i Sør-Trøndelag inntas ikke i Verneplan for vassdrag."

GARBERGSELVA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener at Garbergelva i Sør-Trøndelag skal vernes i sin helhet og ikke bare delvis, og fremmer forslag i samsvar med dette.

HENA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

HOMLA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

NORDELVA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

HÅVIKVASSDRAGET

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener Håvikvassdraget bør tas med i Verneplan for vassdrag, og fremmer forslag i samsvar med dette.

Nord-Trøndelag

VERDALSVASSDRAGET

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

JØRSTADELVA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til merknader i den generelle del av innstillingen og understreker at jordbruket ikke må få redusert sin aktivitet langs Jørstadelva. Snåsa er ei viktig jordbruksbygd med gode dyrkingsforutsetninger langs elva.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, har ingen ytterligere merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at Jørstadelva i Snåsa kommune går tvers gjennom et av Namdalens mest verdifulle landbruksområder og at området er av stor næringsmessig betydning for regionen. Et vern av elva vil bety at også en stor del av kulturlandskapet blir båndlagt. Et vern vil i så måte hindre muligheter for utvikling i landbruket, utvikling av tilleggsnæringer og naturbasert reiseliv i et område som har stort behov for å skape nye og framtidsrettede arbeidsplasser.

Dette medlem vil understreke at NVE i sin innstilling slo fast at Jørstadelva ikke har potensial for utbygging for vannkraft. Det er dermed liten risiko for at elva vil bli utbygd selv om det ikke fattes et eksplisitt vernevedtak. Derimot vil et vernevedtak legge sterke bindinger på områdene rundt elva som er av stor betydning for virksomhetene i lokalsamfunnet. Dette medlem vil i den sammenheng peke på at nesten halve av arealet i kommunene allerede er vernet gjennom den vedtatte nasjonalparken fra Verdal til Lierne.

Dette medlem vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

"Jørstadelva i Snåsa kommune inkluderes ikke i Verneplan for vassdrag."

NESÅA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

KVISTAELVA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

KONGSMOELVA M/NORDFOLDA

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at Kongsmoelva foreslås vernet, samt at to andre elver som ikke utgjør en del av Kongsmo-vassdraget også foreslås inkludert i vernet. Dette medlem har merket seg at det lokalt er tilslutning til vern av Kongsmoelva, men sterk motstand mot å inkludere de to andre elvene. Å inkludere disse er heller ikke i tråd med NVEs anbefaling.

Dette medlem viser til at selv om de to elvene Nordfolda og Kvernelva renner ut i samme nedbørsfelt som Kongsmoelva, så kan de ikke sies å være sideelver til denne elva. Dette medlem vil på denne bakgrunn gå imot vern av Nordfolda og Kvernelva, men

ønsker at Kongsmoelva, som også er det vassdraget hvor det faktisk er påvist viktige verneverdier, blir vernet.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å verne Kongsmoelva. Elvene Nordfolda og Kvernelva unntas fra vern."

Nordland

URDVOLLELVA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at Bindal kommune og Nordland fylkeskommune går imot vern av vassdraget. Særlig er man lokalt bekymret for at planer om et kalksteinsbrudd vil stanse opp på grunn av de rikspolitiske retningslinjene om 100-metersbeltet.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, legger til grunn at et vern av vassdraget ikke må være til hinder for drift av det planlagte kalksteinsbruddet. Dette flertallet har ingen ytterligere merknader, og støtter forslaget i proposisjonen om at vassdraget vernes.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti har ellers ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet kan ikke se bort fra at vassdragsvern kan komme i konflikt med etableringen av kalksteinsbrudd, og mener at Urdvollelva ikke bør tas inn i verneplanen.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"Urdvollelva i Nordland inntas ikke i Verneplan for vassdrag."

EIDEVASSDRAGET

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener Eidevassdraget bør tas med i Verneplan for vassdrag, og fremmer forslag i samsvar med dette.

VEFSNA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti minner om at da naturvernorganisasjonene lanserte kravet om en utvidelse av Verneplan for vassdrag, var det spesielt to vassdrag som verneinteressene hadde i tankene: Sauda med Lingvangsfossen og Vefsnavassdraget - de siste store gjenværende vassdragene i norsk natur. Nå blir store deler av vassdra-

gene i Sauda inklusiv Lingvangfossen lagt i rør, mens Vefsnavassdraget fortsatt ligger urørt av kraftutbygging. Disse medlemmer mener dette er anledningen til å sikre at Vefsnavassdraget gis et varig vern.

Disse medlemmer påpeker at etter norske forhold er Vefsna virkelig diger. Vassdraget drenerer et nedbørfelt på over 4 000 km². Det er nesten to ganger så mye som Vestfold fylke (2 200 km²). Bare tolv vassdrag i Norge er så store. Tre av dem tåler karakteristikken lite berørt. To er vernet, Tana og Trysilelva. Vefsna er det tredje.

Disse medlemmer mener at Norge har et moralsk ansvar til å bevare naturarven for å sikre uberørt naturvariasjon, og bevare bredden i Norges tildels unike flora og fauna. Norges vassdragsnatur er en del av vår globale fellesarv, og vi er internasjonalt forpliktet til bevare den. Det innebærer å verne uberørt natur. Disse medlemmer mener at å verne Vefsna mot utbygging er vår beste mulighet til å sikre fremtidige generasjoners mulighet til å oppleve Vefsnavassdragets særpreg, og samtidig sikre lokal verdiskapning og bosetning på naturens premisser.

Disse medlemmer påpeker at nesten 20 pst. av Vefsnas areal på norsk side regnes som (kvalifisert) villmark, og over 60 pst. er inngrepsfrie områder. I forbindelse med arbeidet med verneplanen, har Norges vassdrags- og energidirektorat og Direktoratet for naturforvaltning gitt de ulike elvene karakterer fra en til fire for en rekke verneverdier. Vefsna fikk full score, fire poeng av fire mulige, for alle de vurderte fagfeltene: Geologisk mangfold, biologisk mangfold, landskapsbilde, friluftsliv, kulturmiljø, samiske interesser og landbruk. I tillegg har Vefsna også et meget stort potensial for turisme og laksefiske.

Disse medlemmer har registrert at Vefsna gjerne kalles "den siste store elva", og understreker dens unike verneverdi og sammenfallende store symbolverdi for Norge som miljønasjon. Fram til slutten av 1970-tallet, da elva ble infisert av lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*, var Vefsna rangert som Norges tiende beste lakseelv. Disse medlemmer viser til at Direktoratet for naturforvaltning regner med å kunne friskmelde Vefsna i løpet av få år, og elva er derfor med på listen over vassdrag som er særlig aktuelle som nasjonale laksevassdrag. Langs de 150 kilometerne med lakseførende elv, er det en gammel og rik kulturhistorie til laksefisket som fortsatt er levende, og som disse medlemmer mener kun vil leve videre hvis vassdraget vernes og gis status som nasjonalt laksevassdrag.

Disse medlemmer viser til at det regjeringsoppnevnte Villaksutvalget i mars 1999 la fram forslag til tiltak for å styrke de norske laksebestandene. Vefsna ble da foreslått som nasjonalt laksevassdrag. Bakgrunnen for oppnevningen av utvalget var den alvorlige situasjonen for villaksen. I første runde med oppnevning av nasjonale laksevassdrag var Sosialistisk Venstreparti alene om å ville gi Vefsna denne statusen, men endelig supplering skal skje høsten 2005, og disse medlemmer forventer at Vefsnavassdraget blir inkludert da.

Disse medlemmer mener at ved et vern av Vefsna vil lokale og nasjonale hensyn gå hånd i hånd. Det handler om verdier og om veivalg i bruken av naturressurser. Vern i denne sammenhengen handler ikke om ikke å utnytte naturen, det handler om å opprettholde naturen slik at den kan brukes til å skape bærekraftige og attraktive bygder. Valget blir mellom naturvern og biologisk mangfold, opprettholdelse av kulturlandskap og utvikling av lakseressurser og turisme. Eller naturinngrep, anleggsvirksomhet, tap av næringsgrunnlag og landbruk, fiske og turisme for å øke kraftproduksjonen i Norge.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Vefsna vernes og tas inn i Verneplan for vassdrag."

GLOMÅGA (GLOMDALSELVA)

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at Rana kommune, Rødøy kommune og Nordland fylkeskommune går imot vern av Glomåga. Store deler av vassdraget er allerede verna etter naturvernloven, og de nordlige delene ligger innenfor Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Som sekundærstandpunkt har de berørte kommunene fremma ønske om at sideelva Tverråga tas ut av verneplanen. Det er lite påviste verneverdier i denne sideelva.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å verne Glomåga. Sidevassdraget Tverråga unntas fra vern."

STORELVA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener at Storelva (Saltfjellet) i Nordland skal inkluderes i verneplanen selv om konsesjon er avslått, og fremmer forslag i samsvar med dette.

INDRE STELÅGA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener Indre Stelåga bør tas med i Verneplan for vassdrag, og fremmer forslag i samsvar med dette.

YTRE STELÅGA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener Ytre Stelåga bør tas med i Verneplan for vassdrag, og fremmer forslag i samsvar med dette.

NATTMORÅGA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener Nattmoråga bør tas med i Verneplan for vassdrag, og fremmer forslag i samsvar med dette.

TESPA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener Tespa bør tas med i Verneplan for vassdrag, og fremmer forslag i samsvar med dette.

BJØLLÅGA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener Bjøllåga bør tas med i Verneplan for vassdrag, og fremmer forslag i samsvar med dette.

BEIARELVA U/ARSTADÅGA

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at lokalsamfunnet er svært opptatt av å ta vare på Beiarelva som lakseelv. Det blir fra Regjeringen ikke foreslått å verne hovedvassdraget som er forholdsvis sterkt påvirket av kraftutbygging, men de tre sideelvene Store Gjeddåga, Tollåga og Tverråga. Beiarn kommune og Nordland fylkeskommune går imot vern.

Dette medlem viser til at Beiarn kommune allerede er sterkt berørt av vern, blant annet ved vedtak om Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Store deler av elva Tverråga er allerede verna gjennom nasjonalparkvedtaket. Når det gjelder Store Gjeddåga og Tollåga mener dette medlem at lokalsamfunnet må kunne beholde råderetten med å forvalte vassdragene. Det vises til videreutvikling av landbruksnæringa og til mulighet for å bygge mindre kraftverk som kan styrke næringsgrunnlaget.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

"Beiarelva u/Arstadåga inntas ikke i Verneplan for vassdrag."

LAKSELVA, MISVÆR

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

LAKSÅGA, RAGO

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

FORSÆLVA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

ØSTERVIKELVA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

SNEISELVA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

NYKVÅGVASSDRAGET

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Troms

STRAUMSELVA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Finnmark

SØR-TVERRFJORDVASSDRAGET

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

SKILLEFJORDELVA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

VASSDRAG TIL VESTERBOTN I KOBBEFJORDEN

Komiteen har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Vassdrag tatt ut av Sauda-utbyggingen

VAULO M/LANGFOSSEN OG SALTÅNA

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at Vaulo m/Langfossen og Saltåna ikke har vært underlagt en vurdering

i arbeidet med verneplanen, men er foreslått vernet med bakgrunn i at vassdragene ikke ble vedtatt utbygd i forbindelse med behandlingen av Sauda-utbygginga, jf. Innst. S. nr. 274 (2002-2003).

Disse medlemmer mener at vassdrag som skal vernes, bør ha vært på høringsrunder slik at rettighetene til lokaldemokratiet, enkeltpersoner, grunneiere og organisasjoner ivaretas.

Komiteens medlem fra Senterpartiet foreslår at vassdraget gis en ordinær behandling før det eventuelt vernes, og fremmer forslag i samsvar med dette.

Dette medlem foreslår:

"Vaulo m/Langfossen og Saltåna gis en ordinær behandling før de eventuelt tas med i Verneplan for vassdrag."

ÅBØDALSVASSDRAGET

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at Åbødalsvassdraget ikke har vært underlagt en vurdering i arbeidet med verneplanen, men er foreslått vernet med bakgrunn i at vassdragene ikke ble vedtatt utbygd i forbindelse med behandlingen av Sauda-utbygginga, jf. Innst. S. nr. 274 (2002-2003).

Disse medlemmer mener at vassdrag som skal vernes, bør ha vært på høringsrunder slik at rettighetene til lokaldemokratiet, enkeltpersoner, grunneiere og organisasjoner ivaretas.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at det ikke lenger er aktuelt med ei større utbygging av Åbødalsvassdraget. Det foreligger derimot ønsker om å bygge mindre kraftverk i den nedre delen av elva. Det var særlig verneverdier i den øvre delen av elva som gjorde at vassdraget blei tatt ut av Sauda-utbyggingen. Småkraftverk i de nedre delene av elva vil ikke komme i konflikt med disse verdiene.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"Åbødalsvassdraget inntas ikke i Verneplan for vassdrag."

Justering av tidligere vernede vassdrag

MJØLNERØDFOSS I ENNINGSDALSELVA

Komiteen har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

LIFJELLOMRÅDET

Komiteen har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

OMRÅDET MELLOM SELJORDVATN OG FLÅVATN

Komiteen har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

BAMBLESOLUM-DRANGEDAL

Komiteen har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

RØRHOLTFJORDEN

Komiteen har ingen merknader, og støtter forslaget i proposisjonen.

Nye vassdrag som ikke er omtalt i proposisjonen

DALELVA

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener at Dalelva i Hordaland skal inkluderes i verneplanen selv om konsesjon er avslått, og fremmer forslag i samsvar med dette.

ØYSTESEELVA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har merket seg at Øystesevassdraget i Kvam kommune i Hordaland er ønsket vernet.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, ber om at dette vassdraget blir vurdert for vern, og at Regjeringen kommer tilbake til Stortinget etter en høringsrunde.

Dette flertallet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen iverksette forarbeider med sikte på at Øystesevassdraget i Hordaland vernes."

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener at Øysteseelva i Hordaland bør inkluderes i verneplanen, og fremmer forslag i samsvar med dette.

LANGVELLA

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har merket seg at Langvella i Sør-Trøndelag ønskes vernet av Oppdal kommune og Sør-Trøndelag fylkeskommune.

Flertallet ber om at dette vassdraget blir vurdert for vern, og at Regjeringen kommer tilbake til Stortinget etter en høringsrunde.

Flertallet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen iverksette forarbeider med sikte på at Langvella i Sør-Trøndelag vernes."

LEIRELV

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener at Leirelv-vassdraget i Nordland må vernes, og fremmer forslag i samsvar med dette.

Disse medlemmer mener at Regjeringens forslag til supplering av verneplanen ikke på langt nær utgjør et endelig vern av verneverdig vassdragsnatur i Norge, slik forutsetningen var. Disse medlemmer viser til at både NVEs styringsgruppe og SRN har dokumentert at en rekke andre vassdrag har høy verneverdi.

FORSLAG ANG. ALLE VASSDRAGENE

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti fremmer på bakgrunn av den fylkesvise gjennomgangen av vassdragene følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å utvide suppleringslisten til Verneplan for vassdrag med følgende vassdrag:

Objekt	Fylke	Vassdrag
002/30	Hedmark	Sølva (vernet utvides til hele vassdraget)
002/31		Tunna (vernet utvides til hele vassdraget) Hovda
012/23	Oppland	Vinda Fjelldokka
	Buskerud	Dagali (Godfarfoss) utvide vernet til Pålsbufjorden Eidåi Sævreelvi Stavnselvi
015/9	Telemark	Skoevassdraget Håtveitåa Hovundåi
020/3	Aust-Agder	Tovdalsvassdraget vernet utvides til hele vassdraget
022/2	Vest-Agder	Høyeåna Isefjærvassdraget
	Rogaland	Sokndalsvassdraget unntatt Barstadgreina Åbøelva Ognaåni
026/1	Hordaland	Guddalselva Øysteseelva Kvitnoelva/Byteselvi Vaulaelva Dalelva Vosso/Rasdalelvi Haugdals- og Romarheimsvassdraget
073/1	Sogn og Fjordane	Erdalselvi (vern av hele nedbørsfeltet)
074/2		Indre Offerdalselvi
074/3		Ytre Offerdalselvi
086/3		Storelva (Skjerdalen) (Redusert vern i nedre deler av vassdraget) Mjølsvikelva Ortnevikvassdraget Feioselvi
097/3	Møre og Romsdal	Velledalselva
103/4		Skorgeelva
107/2		Farstadelva Batnfjordelva
		Bygdaelva Urkeelva
123/3	Sør-Trøndelag	Garbergselva
136/2		Håvikvassdraget

Objekt	Fylke	Vassdrag	
	Nord-Trøndelag	Langvella Rotla	
		Havdalselva Grytbogelva Storåselva i Grana Figga	
145/3	Nordland	Eidevassdraget	
151/2		Vefsna	
156/3		Tespa	
156/4		Bjøllåga	
159/3		Storelva	
159/4		Indre Stelåga	
159/5		Ytre Stelåga	
159/6		Nattmoråga	
162/2		Vern med Rognlielva Vasja Saksenvikelva Åselivassdraget Oldervikelva Kjerringåga Messingåga Steikvasselva Spjeltfjellelva Leirelvassdraget	
		Troms	Rakkfjordelva
		Finnmark	Neselva
220/3			Vesterelva
220/4			Austerelva"

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen om å innføre en midlertidig stans i vernevedtak inntil en har gjennomført en konsekvensutredning av vernepolitikken, med fokus på hvordan denne påvirker bosetting og næringsutvikling.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen om å gjennomgå alle vernede vassdrag med sikte på å presisere at vernet gjelder selve vannstrengen i hovedvassdraget og nærmere spesifiserte sideelver, og ikke generelt hele nedbørfeltet.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 3

Supplering av Verneplan for vassdrag som foreslått i St.prp. nr. 75 (2003-2004), gjennomføres ikke.

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen gjennomgå rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag på nytt, både for å

gjøre disse mer liberale og for å få en klarere presisering i forhold til vernets hensikt og omfang.

Forslag 5

Det åpnes for konsesjonsbehandling av kraftverk med installert effekt opp til 3 MW i vassdrag som er vernet etter Verneplan for vassdrag.

Forslag 6

Stortinget ber Regjeringen utrede ulike modeller for å åpne for konsesjonsbehandling av mindre kraftverk i vernede vassdrag basert på vassdragets slukeevne, i tillegg til en MW-grense.

Det fremmes sak om dette til Stortinget i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 7

Stortinget ber Regjeringen utrede aktuelle tiltak og mulige tilskuddsordninger for restaurering av biologisk mangfold i vernede vassdrag og fremme en handlingsplan om dette.

Forslag 8

Grensen for konsesjonsbehandling i Bjerkreimsvassdraget skal være 1 MW.

Forslag 9

Storelva (Skjerdalen) tas med i Verneplan for vassdrag, med unntak av nederste del av elva, som er innenfor eksisterende konsesjon.

Forslag 10

Vefsna vernes og tas inn i Verneplan for vassdrag.

Forslag 11

Stortinget ber Regjeringen om å utvide suppleringslisten til Verneplan for vassdrag med følgende vassdrag:

Objekt	Fylke	Vassdrag
002/30	Hedmark	Sølva (vernet utvides til hele vassdraget)
002/31		Tunna (vernet utvides til hele vassdraget)
		Hovda
	Oppland	
012/23		Vinda
		Fjelldokka
	Buskerud	
015/9		Dagali (Godfarfoss) utvide vernet til Pålbufjorden
		Eidåi
		Sævreelvi
		Stavnselvi
	Telemark	
		Skoevassdraget
		Håtveitåa
		Hovundåi
	Aust-Agder	
020/3		Tovdalsvassdraget vernet utvides til hele vassdraget
	Vest-Agder	
022/2		Høyeåna
		Isefjærvassdraget
	Rogaland	
026/1		Sokndalsvassdraget unntatt Barstadgreina
		Åbøelva
		Ognaåni
	Hordaland	
045/2		Guddalselva
		Øysteseelva
		Kvitnoelva/Byteselvi
		Vaulaelva
		Dalelva
		Vosso/Rasdalelvi
		Haugdals- og Romarheimsvassdraget
	Sogn og Fjordane	
073/1		Erdalselvi (vern av hele nedbørsfeltet)
074/2		Indre Offerdalselvi
074/3		Ytre Offerdalselvi
086/3		Storelva (Skjerdalen) (Redusert vern i nedre deler av vassdraget)
		Mjølsvikelva
		Ortnevikvassdraget
		Feioselvi
	Møre og Romsdal	
097/3		Velledalselva
103/4		Skorgeelva

Objekt	Fylke	Vassdrag
107/2	Sør-Trøndelag	Farstadelva Batnfjordelva Bygdaelva Urkeelva
123/3 136/2		Garbergselva (i sin helhet) Håvikvassdraget Langvella Rotla
	Nord-Trøndelag	Havdalselva Grytbogelva Storåselva i Grana Figga
	Nordland	Eidevassdraget Vefsna Tespa Bjøllåga Storelva Indre Stelåga Ytre Stelåga Nattmoråga Vern med Rognlielva Vasja Saksenvikelva Åselivassdraget Oldervikelva Kjerringåga Messingåga Steikvasselva Spjeltfjellelva Leirelvassdraget
145/3 151/2 156/3 156/4 159/3 159/4 159/5 159/6 162/2	Troms	Rakkfjordelva
	Finnmark	Neselva Vesterelva Austerelva

Forslag fra Senterpartiet:*Forslag 12*

I verna vassdrag kan det gis konsesjon for bygging av kraftverk med effekt opp til 1,5 MW dersom vannet i deler av året med stor vannføring, kan utnyttes uten at det går utover vassdragets egenart.

Forslag 13

750 m av de nedre delene av elva Måråi i Skjåk kommune tas ut av Verneplan for vassdrag.

Forslag 14

Nedalselva tas ikke inn i Verneplan for vassdrag.

Forslag 15

Tovdalsvassdraget inntas ikke i Verneplan for vassdrag.

Forslag 16

Littleåna tas ikke inn i Verneplan for vassdrag.

Forslag 17

Elva Svorka i Sør-Trøndelag inntas ikke i Verneplan for vassdrag.

Forslag 18

Jørstadelva i Snåsa kommune inkluderes ikke i Verneplan for vassdrag.

Forslag 19

Nausta tas ikke inn i Verneplan for vassdrag.

Forslag 20

Stortinget ber Regjeringen om å verne Kongsmoelva. Elvene Nordfolda og Kvernelva unntas fra vern.

Forslag 21

Urdvollelva i Nordland inntas ikke i Verneplan for vassdrag.

Forslag 22

Stortinget ber Regjeringen om å verne Glomåga. Sidevassdraget Tverråga unntas fra vern.

Forslag 23

Beiarelva u/Arstadåga inntas ikke i Verneplan for vassdrag.

Forslag 24

Vaulo m/Langfossen og Saltåna gis en ordinær behandling før de eventuelt tas med i Verneplan for vassdrag.

Forslag 25

Åbødalsvassdraget inntas ikke i Verneplan for vassdrag.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

I

Følgende vassdrag tas inn i Verneplan for vassdrag:

Objekt	Fylke	Vassdrag
002/29	Hedmark	Imsa
002/30		Sølva
002/31		Tunna
002/13	Oppland	Tora
002/32		Glitra
002/34		Måråi
002/35		Åfåtgrovi
002/14		Jora
012/1	Buskerud	Nedalselva
015/10	Vestfold	Dalelva
016/8	Telemark	Kåla
016/9		Rauda
016/11		Digeråi
020/3	Aust-Agder	Tovdalsvassdraget ovenfor Herefossfjorden
022/5	Vest-Agder	Kosåna
025/1		Litleåna ovenfor Eftestøl
027/2	Rogaland	Bjerkreimsvassdraget
-		Åbødalsvassdraget
059/1	Hordaland	Rylandselva
060/1		Loneelvi
062/2		Øvstedalsvassdraget
063/1		Hesjedalsvassdraget
-		Vaulo m/Langfossen og Saltåna
071/2	Sogn og Fjordane	Nærøydalselvi med unntak av sideelva Jordalselvi
073/1		Erdalselvi
082/4		Sørebøelva i Guddalsvassdraget
084/1		Nausta
103/1	Møre og Romsdal	Måna
121/1	Sør-Trøndelag	Svorka
123/5		Hena
123/2		Homla
133/1		Nordelva
127/2	Nord-Trøndelag	Verdalsvassdraget
128/2		Jørstadelva
139/7		Nesåa
141/1		Kvistaelva

Objekt	Fylke	Vassdrag	
142/1	Nordland	Kongsmoelva m/Nordfolda	
144/2		Urdvollrelva	
156/2		Glomdalselva	
161/1		Beiarelva	
162/2		Lakselva (Misvær)	
166/1		Laksåga (Rago)	
171/1		Forsaelva	
175/2		Østervikelva	
177/4		Sneiselva	
185/3		Nykvågvassdraget	
197/2		Troms	Straumselva
211/3		Finnmark	Sør-Tverrfjordvassdraget
213/2			Skillefjordelva

II

Vernegrensene for følgende vassdrag justeres i tråd med det som er beskrevet i St.prp. nr. 75 (2003-2004) og Innst. S. nr. 116 (2004-2005):

Objekt	Fylke	Vassdrag
016/6	Telemark	Lifjellområdet
017/1		Bamle-Solum-Drangedal
017/3		Rørholtfjorden
016/2		Området mellom Seljordsvatn og Flåvatn

III

Det åpnes for konsesjonsbehandling av kraftverk med installert effekt opp til 1 MW i vassdrag som er vernet etter Verneplan for vassdrag unntatt for Bjerkreimsvassdraget.

IV

Det åpnes for konsesjonsbehandling av kraftverk med installert effekt opp til 3 MW i Bjerkreimsvassdraget.

V

Vannkraftprosjekter med en planlagt maskininstallasjon på opp til 10 MW eller med en årsproduksjon på opp til 50 GWh, fritas for behandling i Samlet plan.

VI

Stortinget ber Regjeringen iverksette forarbeider med sikte på at Tovdalsvassdraget også nedenfor Herefossfjorden vernes.

VII

Litleåna nedenfor Eftestøl tas ikke inn i Verneplan for vassdrag.

VIII

Sideelva Jordalselvi tas ikke inn i Verneplan for vassdrag ved vern av Nærøydalselvi.

IX

Stortinget ber Regjeringen iverksette forarbeider med sikte på at Øystesevassdraget i Hordaland vernes.

X

Stortinget ber Regjeringen iverksette forarbeider med sikte på at Langvella i Sør-Trøndelag vernes.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 15. februar 2005

Hallgeir H. Langeland
fung. leder

Øyvind Halleraker
ordfører

